

วารสาร การพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2557 ISB.N° 0859-3949

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบ
รายงานวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์
(Review Article) สาขาการพยาบาล การสาธารณสุข และ
การศึกษา

กำหนดออก

ทุกๆ 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ)
มกราคม - เมษายน
พฤษภาคม - สิงหาคม
กันยายน - ธันวาคม

เจ้าของ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
1312 หมู่ 11 ต.บ้านต้อม อ.เมือง จ.พะเยา 56000
โทรศัพท์ 0-5443-1779 โทรสาร 0-5443-1889

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.เวคิน นพนิศย์
ผู้อำนวยการ Professional Associates of Thailand
ดร.สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

บรรณาธิการ

ดร.กฤตพัทธ์ ฝึกฝน

กองบรรณาธิการ

ดร.ปิ่นฉัตร ชัชวรัตน์ ดร.พิมพ์มล วงศ์ไชยา

สำนักงาน

อาจารย์จรรยา	แก้วใจบุญ
อาจารย์สมศรี	ทาทาน
อาจารย์อัมพร	ยานะ
อาจารย์วรรณิภา	เย็นใจ
อาจารย์สุพิชญา	เสมอเชื้อ
นายอานนท์	ดีบ้อย

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ภิรมย์รัตน์

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล นธการกิจกุล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณพิไล ศรีอาภรณ์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.สายพิน เกษมกิจวัฒน์

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ อภิณหพัฒน์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.สมานจิต ภิรมย์รัตน์

ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ดร.บรรจง ไชยรินคำ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ดร.นฤมล สิงห์ตง

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ดร.ประจวบ แผลมหลัก

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ดร.นุสรา ประเสริฐศรี

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิ์ประสงค์

ดร.สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

สวรรคตประชาธิ์ นครสวรรค์

ดร.ปิ่นฉัตร ชัชวรัตน์

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

ดร.กฤตพัทธ์ ฝึกฝน

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

สารบัญ

	หน้า
- เทคโนโลยีกับการจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก	3
* ดร.สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา	
- ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่บ้านกับการรับรู้อาการปวดข้อเข่าของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมในตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	11
* ดลนภา หงษ์ทอง	
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ	21
* ดร.สมานจิต ภิรมย์รีน	
- ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา	30
* สิริย์ลักษณ์ ไชยลังกา	
- ต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556	40
* อัญชลี แก้วหมุด	
- ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา	46
* สมศรี ทาทาน, อัมพร ยานะ	
- รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	55
* ทวีศักดิ์ แก้วอาสา	
- แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยา	62
* ดร.ฉวีวรรณ คำเจริญ	

เทคโนโลยีกับการจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก

Technology and educational management at Praboromarajchanok Institute for Health Workforce Development

ดร.สุชาติ อิศรางค์ทอง ภาสกร
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรคตประจักษ์

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุอุดมการณ์การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545 มาตรา 9 ได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้โดยเฉพาะนั้นแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

ในยุคที่เทคโนโลยีต่างๆ ด้านกำลังเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด **เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ** เป็นเทคโนโลยีที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันเทคโนโลยีเหล่านี้มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในแง่มุมต่างๆ หลากหลายประการทั้งในแง่ของการรับทราบเรื่องข่าวสารที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ แ่งของการรับรู้ข้อมูลใหม่ๆ ในเรื่องต่างๆ ทั้งสุขภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อาชีพ วิถีชีวิต วัฒนธรรม แ่งของความบันเทิง เริงรมย์ เช่น ละคร ภาพยนตร์ เพลง รายการโชว์ต่างๆ แ่งของการติดต่อสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และง่ายยิ่งขึ้น อีกแง่หนึ่งที่น่าคิดว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มีบทบาทไม่แพ้เทคโนโลยีอื่นๆ ก็คือ บทบาทในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 มาตรา 63 กล่าวว่า

รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น การจัดการศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ปัจจุบันสถานศึกษาแทบทุกแห่งมีการนำเอาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ และอื่นๆ มาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาททั้งเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร บางแห่งใช้การถ่ายทอดรายการการศึกษาเป็นสื่อในการประชุมอบรม ครูผู้สอน ตลอดจนเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ ได้เป็นอย่างดี จึงสามารถกล่าวได้ว่า การศึกษาในระบบไม่สามารถขาดเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนได้ สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ ยิ่งจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องอาศัยสื่อต่างๆ มากกว่า ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และอื่นๆ ผู้เรียนอาจสามารถเรียนรู้ผ่านรายการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ โดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนหรือที่ศูนย์การเรียน ช่วยให้ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณในการจัดการศึกษา

ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลต่อระบบการศึกษาและวิธีการเรียนการสอนในอนาคตทำให้เกิดแนวทางใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษารูปแบบเดิมดังนี้

1. ผลกระทบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อวิธีการเรียนการสอน

1.1 ผู้เรียนสามารถเรียนเมื่อต้องการเรียน กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถเลือกวิชา เวลา สถานที่ ได้ตามความสนใจโดยไม่ต้องมีตารางเรียน ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนและสามารถเลือกศึกษาตามเรื่องที่ตนเองอยากรู้ ซึ่งอาจเลือกเรียนรู้ด้วยตนเองเพียงลำพัง หรือเรียนรู้พร้อมๆ กับผู้อื่นที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้

1.2 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั่วโลกโดยไม่มีขีดจำกัด กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยระบบออนไลน์ทั่วโลกเช่น สามารถเรียนรู้ได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.3 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต กล่าวคือ รูปแบบการเรียนรู้ และเป้าหมายของการศึกษาได้เปลี่ยนไปจากเดิมเช่น ผู้เรียนเคยมุ่งหวังปริญญาบัตรจากการเรียนเพียงเพื่อเป็นใบรับรองวุฒิในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการเท่านั้น แต่แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคต ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาและมีอาชีพแล้วยังสามารถเรียนรู้ศึกษาเพิ่มเติมในสาขาที่สัมพันธ์กับหน้าที่การงานที่ตนปฏิบัติในการนำมาสู่การพัฒนางาน พัฒนาการ และพัฒนาสังคมอีกด้วย

2. ผลกระทบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อบทบาทของครู

2.1 ครูเปรียบเสมือนที่ปรึกษา กล่าวคือ หน้าที่และบทบาทของครูผู้สอนจะเปลี่ยนจากการบรรยายหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวมาเป็นการกล่าวนำเข้าสู่บทเรียนและทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำ ให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น

2.2 ความหลากหลายของวิชาชีพในการสอน กล่าวคือ การสอนด้วยคอมพิวเตอร์โดยผ่านเครือข่าย (Network) ทำให้ครูผู้สอนมีหน้ารับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะผู้เรียนมีความสามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้โดยไม่

จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเรียนเสมอไปรูปแบบการเรียนการสอนจึงเป็นแบบส่วนบุคคลมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบนี้ครูคนเดียวสามารถแนะนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนนั้นๆ ได้ ดังตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์พื้นฐานก็สามารถให้คำแนะนำวิธีการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานให้แก่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาของตนได้หลายสาขาวิชาจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงแต่มีผลกระทบต่อระบบการเรียนซึ่งหมายถึงการเรียนรู้อของผู้เรียนที่ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเองได้ เท่านั้น หากมีผลกระทบต่อบทบาทและหน้าที่ของครูผู้ทำการสอนอีกด้วย ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเทคโนโลยีมีส่วนช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยการเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย การจัดการศึกษาทางไกลการสืบค้นข้อมูลจากออนไลน์รูปแบบต่างๆ นอกจากนี้สื่อยังช่วยตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและชุมชน ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และผู้เชี่ยวชาญ โดยนำเอาสื่อช่วยสอนมาใช้ นอกจากนี้แนวโน้มของสื่อเทคโนโลยีต่างๆ จะมีขนาดเล็กลงมีราคาถูกลงและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เครือข่ายคอมพิวเตอร์มีความสามารถและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารมากยิ่งขึ้นตลอดจนมีบทบาทต่อระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนกโดยวิทยาลัยในสังกัดทุกแห่งก็ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ

สถาบันพระบรมราชชนก เป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรด้านการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สืบสานพระปณิธานของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก พระบิดาแห่งการแพทย์

และสาธารณสุขไทย และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระมารดาแห่งการสาธารณสุข ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบุคลากรด้านการสาธารณสุขเข้าด้วยกัน เพื่อเอกภาพด้านนโยบาย การวางแผนการดำเนินงาน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้จัดตั้งเป็น “สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข” ดูแลงานด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้เชิญพระนามาภิไธย สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นชื่อสถาบันว่า “สถาบันพระบรมราชชนก” เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2537 และได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาฯ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 112 ตอนที่ 53 ก วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2538 สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันพระบรมราชชนก”

สถาบันพระบรมราชชนก มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านบริหารและวิชาการในส่วนกลางตั้งอยู่ที่อาคารสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และวิทยาลัยในสังกัดจำนวน 40 แห่งกระจายอยู่ใน 29 จังหวัดทั่วประเทศได้แก่

1. วิทยาลัยพยาบาล
จำนวน 30 แห่ง
2. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร
จำนวน 7 แห่ง
3. วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก จำนวน 1 แห่ง
4. วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร
จำนวน 1 แห่ง
5. วิทยาลัยนักรับราชการสาธารณสุข
จำนวน 1 แห่ง

สถาบันพระบรมราชชนก ในส่วนกลางทำหน้าที่สนับสนุนและควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดทั้ง 40 แห่ง ดังกล่าวซึ่งจัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับประกาศนียบัตรดังนี้

หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 หลักสูตรได้แก่

1. พยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต/วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขชุมชน)
3. การแพทย์แผนไทยบัณฑิต
4. เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเวชระเบียน

หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร จำนวน 8 หลักสูตรได้แก่

1. หลักสูตร ปวส. ส.ศ. (สาธารณสุขชุมชน)
2. หลักสูตร ปวส. ส.ศ. (ทันตสาธารณสุข)
3. หลักสูตร ปวส. ส.ศ. (เทคนิคเภสัชกรรม)
4. หลักสูตร ปวส. วิทยาศาสตร์การแพทย์ (พยาธิวิทยาคลินิก)
5. หลักสูตร ปวส. เวชระเบียน
6. หลักสูตร ปวส. โสตทัศนศึกษาทางการแพทย์
7. หลักสูตร ปวส. เวชกิจฉุกเฉิน
8. หลักสูตร ปวส. แพทย์แผนไทย

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)

ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและการศึกษา ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด โดยเฉพาะด้านการศึกษา ดังจะเห็นได้จาก ความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารตลอดจนความสามารถที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะการขยายตัวของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่อาศัยระบบดิจิทัล สามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่มีข้อจำกัดได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ตลอดจนระบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยที่นำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ เนื่องจากสถาบันพระบรมราชชนก

รับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาในทุกหลักสูตร นอกจากนี้ในเรื่องของสุขภาพอนามัยของประชาชน ที่นักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพทุกหลักสูตรต้อง เรียนรู้นั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยภาวะโลก ไร้พรมแดนในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่อาจารย์และนักศึกษา ต้องใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และมอบหมายให้นักศึกษาใช้การเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย เพื่อทบทวน ความรู้ อันจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น แต่ปัญหาสำคัญก็คือ เทคโนโลยีทางการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อและผู้ใช้มีความรู้ ในเนื้อหาวิชาการร่วมกันจึงจะผลิตสื่อที่เป็นเทคโนโลยี ทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพซึ่งในสถาบันพระบรม ราชชนกมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้าน เทคโนโลยีทางการศึกษาไม่เพียงพอ ประกอบกับเทคโนโลยี บางอย่างมีราคาแพงทำให้ต้องมีการบริหาร จัดการ เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า

“การลงทุนทางการศึกษา ด้วยการนำเทคโนโลยี มาใช้ต้องสามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีที่เป็น สิ่งแวดล้อม ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าทำ ไม่ได้หรือทำไม่เป็น จะเป็นการ เสียเปล่าไม่คุ้มค่ากับ การลงทุน ความสามารถในการจัดการต้องมีการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ มิใช่ใคร ก็ทำได้”

สถานศึกษาในยุคปัจจุบันมี การเปลี่ยนแปลงสภาพ แวดล้อมเป็นอย่างมาก อิทธิพลของความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สภาพแวดล้อม ทางการเรียนและสถานการณ์ของการเรียนการสอน แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีผลกระทบ ต่อการบริหารและการจัดการสภาพแวดล้อม ทางการเรียน ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย สภาพแวดล้อม ทางการเรียนในสถานศึกษาปัจจุบันถูกกำหนดด้วย เทคโนโลยีที่ได้มีการพิจารณานำเข้ามาใช้ การนำเทคโนโลยี เข้ามาใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อสถานศึกษา อย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1. เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต (Technology alters orientation.) สถานศึกษา สภาพของผู้เรียน และ ผู้สอนได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีมีลักษณะของการใช้ชีวิต ในฐานะผู้เรียน และผู้สอนเปลี่ยนไป วิถีชีวิตของทั้งผู้เรียน และผู้สอนผูกพันและขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น วันนี้ไฟดับงดจ่ายกระแสไฟฟ้า นักเรียนไม่สามารถทนนั่ง ในห้องเรียนที่ร้อนอบอ้าวได้ เช่นเดียวกับครูที่ไม่สามารถ ทำการสอนได้ เพราะเครื่องฉายภาพจากคอมพิวเตอร์ ไม่ทำงาน สื่อต่างๆ ที่ผู้สอนเตรียมมาไม่สามารถนำมาใช้ได้ และมีการเรียนการสอนภาคนอกเวลาซึ่งมักจะสอนในเวลา กลางคืนคงไม่มีการจุดเทียน หรือจุดตะเกียงเพื่อการเรียน การสอน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของการเป็น ผู้เรียนและการเป็นผู้สอนใน สถานศึกษาเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม และผูกพันกับเทคโนโลยีมากขึ้นจนบางท่าน อาจคิดว่าเทคโนโลยีมีอิทธิพลในการทำหนดวิถีชีวิตไม่เพียง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเท่านั้น

2. เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงวิธีการ (Technology alters techniques.) วิธีการเรียนการสอนในสถานศึกษา ปัจจุบันมีหลายรูปแบบหลายลักษณะ และในจำนวนรูปแบบ ต่างๆ ของการเรียนเหล่านั้นจำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยี เช่น การเรียนการสอนทางไกลแบบสองทาง การเรียน ด้วยสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม หรือรูปแบบของการเรียน การสอนที่ไม่จำเป็นต้องมีชั้นเรียนให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วย ตนเองจากแหล่งวิทยบริการที่มีอยู่หรือจากชุดการเรียน ที่ทำขึ้นสำหรับ ผู้เรียนลักษณะนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ เทคนิควิธีการเรียนการสอน การประเมินผล ยังเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลาง กลายเป็นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของการเรียนมากขึ้น

3. เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของ การเรียน (Technology alters situations of learning.) การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของการเรียนในสถานศึกษา เป็นสภาพใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับนำเทคโนโลยีใหม่ เข้ามาใช้ สถานการณ์ของการเรียนการสอนในสภาพของ สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เต็มไปด้วย เทคโนโลยีเพื่อช่วย

การเรียนรู้จะมีบรรยากาศของการเรียน เงื่อนไขในการเรียนที่แตกต่างจากเดิม ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในสถานการณ์และเงื่อนไขที่ตนเองต้องการได้มากขึ้น สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นด้วยครูผู้สอน เท่านั้น อย่างแต่ก่อน แต่เทคโนโลยีสามารถจะสร้างสถานการณ์ของการเรียนให้เกิดขึ้นได้และมีความหลากหลายอีกด้วย

จากผลของการเปลี่ยนแปลงโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดดังกล่าวข้างต้น ทำให้สภาพแวดล้อมทางการเรียนในสถานศึกษาต้องมีการวางแผนและจัดการกับเทคโนโลยีที่เป็นตัวกำหนดนั้นอย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องการให้เกิดขึ้น

ลักษณะสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีในอุดมคติ (Ideal Learning Environment)

สิ่งแวดล้อมทางการเรียนของสถานศึกษาในอุดมคติที่จะเป็นสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีนอกเหนือจากสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการเป็นสถานศึกษาแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน สถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีผู้เรียนต้องมีโอกาสดังนี้

1.1 สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตจริงได้

1.2 ทำงานร่วมกัน เพื่อการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิด

1.3 พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มศักยภาพที่ตนมีอยู่

1.4 เรียนรู้ได้ทุกเรื่องตามที่ต้องการโดยไม่มีข้อจำกัด

1.5 สร้างค่านิยมที่ดีของการเป็นผู้ใฝ่รู้ มีวินัย จริยธรรม และคุณธรรม

2. ด้านผู้สอน สถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี ผู้สอนต้องสามารถทำได้ดังนี้

2.1 เป็นผู้ที่สามารถชี้แนะ นำ การแสวงหาความรู้และช่วยเหลือการเรียนรู้ด้วยการมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน

2.2 ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษนำไปสู่ความเป็นเลิศ

2.3 ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างเสรี เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

2.4 ออกแบบหลักสูตรและการสอนให้เชื่อมโยงหรือประสานกันระหว่างเนื้อหาวิชาในแต่ละสาขาวิชาให้ผู้เรียนมองเห็นองค์รวมของประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นในสังคมที่เป็นอยู่ด้วย

2.5 มีเงินทุนสนับสนุนการพัฒนาคุณาจารย์ในการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ ศึกษาดูงานตลอดจนการวิจัย เพื่อสามารถนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.6 เข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ ตลอดจนการใช้เครื่องมือในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ E-mail, Voice-Mail, Facsimile และคอมพิวเตอร์ได้อย่างสะดวกตลอดเวลา

3. ด้านห้องเรียน ลักษณะของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

3.1 มีอุปกรณ์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ได้ครบถ้วน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับโลกภายนอกห้องเรียนได้ (Internet)

3.2 มีฐานข้อมูลและแหล่งอ้างอิงไว้ให้ใช้ได้ทันทีในการสืบค้นและทำการวิจัย เช่น อุปกรณ์สืบค้นข้อมูลระยะไกลด้วยคอมพิวเตอร์ สารานุกรมและพจนานุกรมในสาขาวิชาต่างๆ เป็นต้น

3.3 ต้องเป็นห้องเรียนที่สามารถให้โอกาสในการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก เป็นรายบุคคล และมีคอมพิวเตอร์ไว้สำหรับการเรียนในระดับกลุ่มย่อยด้วย

3.4 มีห้องเรียนที่สามารถบรรจุผู้เรียนจำนวนมากได้ พร้อมกับอุปกรณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนกับกลุ่มผู้เรียนขนาดใหญ่ได้

3.5 ห้องเรียนออกแบบได้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างสบาย ทั้งการควบคุมอุณหภูมิแสงและเสียง ตลอดจนการวางระบบที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียน การสอน เช่น มีปลั๊กไฟ สายโทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศ ช่องระบายลม เครื่องเสียง และระบบควบคุมแสงสว่าง เป็นต้น

3.6 ห้องเรียนต้องสามารถให้การเรียนรู้ด้วยระบบสื่อประสม (Multimedia) ได้

4. ด้านสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีบรรยากาศทางการเรียนที่ดีมีลักษณะดังนี้

4.1 เปิดบริการให้นักศึกษาและประชาชนได้เข้ามาใช้เป็นแหล่งศึกษา และค้นคว้าได้ตลอดเวลาที่เปิดทำการและเวลาที่เปิดทำการควรมีทั้งช่วงเช้า เย็น และสุดสัปดาห์ด้วย

4.2 มีกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการเรียนการสอนตลอดปี และมีการจัดตารางเรียนแบบยืดหยุ่น

4.3 มีความสะอาด ร่มรื่น และมีการบำรุงรักษาอาคาร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ให้สามารถใช้ได้ตลอดเวลา

4.4 เป็นศูนย์รวมของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนได้

5. ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองของนักศึกษาในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศทางวิชาการ หรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีนั้น ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น และถือเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบร่วมกับสถานศึกษาในการให้การศึกษแก่บุตร - ธิดา ของตน

การพิจารณาลingkunganทางการเรียนที่ดีจะพบว่าเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีได้และการจัดการกับเทคโนโลยีซึ่งนับวันจะเพิ่มขึ้นทั้งการนำเข้ามาใช้ในเชิงของปริมาณ และในเชิงของคุณภาพที่สามารถเข้ามาช่วยเหลือหรือ

เปลี่ยนแปลงบทบาทของครูและผู้เรียนให้อยู่ในบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป

หลักการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ควรจะได้ใช้อย่างคุ้มค่า การนำเทคโนโลยีให้สามารถใช้ได้ร่วมกัน เป็นแนวคิดของการจัดการแบบรวมศูนย์ (Consolidation) ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในเชิงของความประหยัด หรือประสิทธิภาพ (Efficiency) ของการใช้งานคุ้มค่าเมื่อเทียบกับราคาและการลงทุนนำเทคโนโลยีมาใช้ การใช้ระบบคอมพิวเตอร์แบบเครือข่าย (Local Area Networks) หรือ LAN เป็นการนำเทคโนโลยีร่วมกันอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็น Hardware และ Software ซึ่งจะให้ประสิทธิภาพมากกว่าการใช้คอมพิวเตอร์แบบ Standalones ในจำนวน Workstations เท่ากัน

2. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ควรนำมาใช้ให้ครบวงจรของความต้องการในการใช้ ถ้างบประมาณไม่เพียงพอในแต่ละปี จำเป็นต้องผูกพันให้เทคโนโลยีได้มีขึ้นครบวงจร ถ้าไม่เช่นนั้นคุณค่าและประสิทธิภาพของเทคโนโลยี จะไม่ให้เกิดคุ้มค่ากับการลงทุน นำไปสู่การต่อต้านการใช้เทคโนโลยี โดยเห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็นหรือไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

3. เทคโนโลยีที่นำมาใช้ต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่บุคลากรจะใช้ได้อย่างสะดวก ในการพิจารณานำเทคโนโลยีมาใช้ อาจมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้ยอมรับและใช้เทคโนโลยีได้ ถ้าไม่เช่นนั้นจะเกิดภาวการณ์ต่อต้านเทคโนโลยี

4. เมื่อนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ต้องมั่นใจว่าจะเกิดผลในการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น มีประสิทธิภาพของการทำงานที่ดี มีการเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนการสอนในทางที่ดีขึ้น หรือแม้แต่ได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากผู้สอนและผู้เรียนที่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนการสอน

5. ต้องมีระบบการควบคุม ตรวจสอบ ประเมิน การใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการบำรุงรักษา ปรับปรุง เปลี่ยนนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาใช้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

การจัดการเทคโนโลยีที่เป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอย่างหนึ่งนั้น ให้ความสำคัญกับการจัดการให้เทคโนโลยีสามารถช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังรวมถึงการให้ความสำคัญกับการกระทำทุกอย่างเพื่อให้เทคโนโลยีสามารถช่วยสร้าง สถานการณ์ของการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้คุ้มค่ากับการลงทุนด้วย

การจัดการเทคโนโลยีจึงไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของเทคโนโลยีแต่ละชนิดที่จะมีวิธีการเสริมสร้างสติปัญญาและความรู้ของผู้เรียน แต่จะเน้นการจัดการเทคโนโลยีโดยรวมที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนดังนี้

1. จัดตั้งทีมงานวางแผนจัดการเทคโนโลยี (Form a Technology Management Planning Team) ควรประกอบด้วย ตัวแทนนักศึกษา ตัวแทนคณาจารย์ ผู้บริหารสถาบัน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ผู้รับผิดชอบอาคารสถานที่ ผู้ที่รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสถาบัน

2. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีในสถานศึกษา (Collate and Analyze Relevant Data) ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 แนวโน้มของเทคโนโลยีในอนาคต

2.2 กระบวนทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอนพิจารณาสภาพของผู้เรียนและผู้สอน กำหนดกลุ่มผู้ใช้ (Users) และความต้องการของผู้ใช้ในปัจจุบันและอนาคต

2.3 ผู้ที่ต้องการรับการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีพิจารณาความสะดวกในการเข้าขอใช้บริการ พิจารณาความเสมอภาคและความเชื่อถือได้ของการใช้เทคโนโลยี

3. ตรวจสอบวิสัยทัศน์ ภารกิจ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษา (Reflect the institute Vision and Mission in a set of Goals and Performance Objectives) ต้องยึดมั่นในวิสัยทัศน์

ภารกิจ จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อย่างมั่นคง เพราะถ้าไม่ยึดมั่นจะทำให้การทำงานผิดวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้

4. วางแผนจัดการ (Devise a Management Plan) ในขั้นตอนนี้ จะต้องกำหนดเป้าหมาย ค่าใช้จ่าย ระยะเวลา ผลที่จะเกิดขึ้นและบุคคลที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำคู่มือการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาด้วย

5. ดำเนินการทดสอบ ประเมิน และปรับปรุงแผนการจัดการตามระยะเวลา (Test, Implement, Evaluate and Modify the Plan over Prescribed Timelines)

สรุป

การจัดการศึกษาของสถาบันพระบรมราชชนก จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีและสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการจัดการและวางแผนอย่างรัดกุม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและได้ประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ากับการทุ่มเทลงทุนทั้ง เงิน บุคลากร เวลา สถานที่ฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อความหวังว่าจะสร้างบรรยากาศของการเรียนและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้เรียน การจัดการเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนนั้นเกี่ยวข้องกับตัวเทคโนโลยีเองมากเท่าๆ กับเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ให้บริการและผู้ใช้เทคโนโลยีผู้ที่มีความสามารถทำภารกิจนี้ได้ต้องผ่านการศึกษาอย่างเป็นระบบ มิใช่ใครๆ ก็ทำได้ ประกอบกับวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกยังมีบุคลากรที่มีความสามารถดังกล่าวไม่เพียงพอ ดังนั้นแนวคิดในการใช้ทรัพยากร ร่วมกันของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และสถานพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งเรื่องบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการดูแลและให้บริการเทคโนโลยี รวมทั้งตัวเทคโนโลยี โดยจัดการเทคโนโลยีในรูปแบบเครื่องข่ายความร่วมมือ จะเป็นการจัดการเทคโนโลยีที่ได้ผลคุ้มค่าที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2555) เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2557). “เทคโนโลยีกับการจัดการศึกษา” ไทยรัฐออนไลน์. (online). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <https://www.thairath.co.th/content/edu/59438>,

ไพโรจน์ คงเกิด (2551). เทคโนโลยีกับการจัดการศึกษา. (online). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/168685>

สถาบันพระบรมราชชนก. (2557) หลักสูตรที่เปิดสอนของสถาบันพระบรมราชชนก. (online). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://www.pi.ac.th/course/index.php>

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง
ที่บ้านกับการรับรู้อาการปวดข้อเข้าของผู้มีปัญหา
โรคข้อเข่าเสื่อม ในตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
The Relationship between Self-Care Behavior at Home and the
Pain Perception among Osteoarthritis Patients in the Rural
Village of Thailand.

ดลนภา หงษ์ทอง
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาเรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมในด้านการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาสุขภาพตามแนวคิดการดูแลตนเองของโอเรียม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมกับการรับรู้อาการปวดข้อเข้าโดยศึกษาผู้ที่มีปัญหาเป็นโรคข้อเข่าเสื่อมที่เข้ารับการรักษาในสถานีนามัย ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทุกวัย จำนวน 86 ราย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของบุคคลที่มีปัญหาเป็นโรคข้อเข่าเสื่อม และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อมในด้านการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาสุขภาพตามแนวคิดการดูแลตนเองของโอเรียม ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ หาความความสัมพันธ์พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านกับความรู้สึกรู้สึกปวดข้อเข้าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 64.26 ปี และมีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ

81.4 มีดัชนีมวลกายมากกว่าปกติร้อยละ 29.1 ไม่ได้รับการศึกษาจำนวนร้อยละ 51.2 มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวนร้อยละ 82.6 มีรายได้เฉลี่ย 2,540.69 บาทต่อเดือน มีผู้ดูแลหลักเป็นคู่สมสร้อยละ 50 มีระยะเวลาในการเป็นโรคเฉลี่ย 3.69 ปี และระยะเวลาที่ได้รับการรักษาเฉลี่ย 3.45 ปี กลุ่มตัวอย่างมีการใช้การรักษาแบบแพทย์ทางเลือกร้อยละ 22.6 ส่วนใหญ่มีการออกกำลังกายแบบไม่ใช้อุปกรณ์ในการช่วยร้อยละ 94.2 แต่จะออกกำลังกายโดยการใช้ท่าบริหารร่างกายและข้อเข่าแทน ผู้ที่มีปัญหาเป็นโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านในระดับปานกลาง ($= 86.45$ S.D. $= 12.47$) มีคะแนนการรับรู้อาการปวดข้อเข่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($= 11.15$ S.D. $= 6.10$) ทั้งนี้พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาเรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความรู้สึกรู้สึกปวดข้อเข้าโดยมีความสัมพันธ์ร้อยละ 31 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 (P -value < 0.01)

คำสำคัญ : การดูแลสุขภาพตนเองที่บ้าน, โรคข้อเข่าเสื่อม, ปวดข้อเข่า

Abstract

This descriptive research aimed to identify the self-care behavior at home among osteoarthritis patients and to test the relationship between the self-care behavior at home and pain perception. The participants were 86 osteoarthritis patients registering at Bantom primary care unit in Phayao province. There were three parts of questionnaire: demographic data, self-care questionnaire identifying health deviation self-care requisites based on Orem Self-Care Theory and pain perception. The reliability of questionnaire was 0.87. Data were analyzed by using descriptive statistic such as percentage, mean, and standard deviation. A Pearson's product moment correlation was used to test the relationships between self-care behavior and pain perception. Research showed that over a half of participant was female with 57% and their average age was 64.26 years old. Moreover, the main group was marriage at 81.4% and 29.1% of them was overweight. Majority of them with 82.6% was farmer, and they had average income with 2,540.69 baht per month. A half of caregiver with 50% was their spouse. They had average duration of sickness with 3.69 year. Just small number of them with 26.6% selected alternative medicine for decreasing their pain such as using herb and massage. Moreover, 25.6% of them preferred to buy drug without prescription. The overall score of participants self-care was medium level (= 86.45 S.D. = 12.47). Similarly, the overall score of participants pain was medium level (= 11.15 S.D. = 6.10). The correlation analysis demonstrated that

the self-care score was significantly related to pain perception at $p < 0.01$ ($r = -.31$). The research suggests that health care providers should promote more self-care ability among osteoarthritis patient. In addition, the concepts of encouraging self-care behavior at home should be promoted among caregivers since this may help decreasing pain perception.

Key words : Self-Care, Pain Perception, Osteoarthritis Patients

บทนำ

โรคข้อเข่าเสื่อม (Osteoarthritis) เป็นโรคของเยื่อข้อ (Synovial joint) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่กระดูกอ่อนผิวข้อ Carticular cartilage (นันทนา กสิตานนท์, 2546) และกระดูกใต้กระดูกอ่อน (Subchondral bone) เกิดการเปลี่ยนแปลง (การเสื่อม) ไปตามอายุการใช้งาน มักเกิดในผู้สูงอายุ ทำให้ขัดขวางการเคลื่อนไหว ซึ่งมูลนิธิโรคข้อ รายงานผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นโรคข้อเข่าเสื่อมกว่า 6 ล้านคน และมีข้ออักเสบรูมาตอยด์ และโรคเกาต์รวมกันเกือบ 7 ล้านคน โรคข้อเสื่อมพบมากในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 50 คนไทยส่วนใหญ่จะเป็นโรคข้อเสื่อมของข้อหัวเข่า แต่ความเสื่อมของข้อจะค่อยๆ ปรากฏ ทำให้เรามีอาการของข้อเข่าเสื่อมคือ มีอาการปวดข้อ มีอาการปวดตึงกล้ามเนื้อรอบๆ ข้อเข่าในช่วงอายุ 50 - 60 ปี แต่มีบางคนที่ใช้งานข้อมากๆ อาการข้อเข่าเสื่อมก็อาจจะเริ่มปรากฏขึ้นตั้งแต่อายุ 30 ปีขึ้นไป (สถิติผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อในไทยของมูลนิธิโรคข้อ, 2549)

โรคข้อเข่าเสื่อม มีพยาธิสภาพเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางชีวเคมี (biochemical) ของผิวกระดูกอ่อนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงทางชีวกล (biomechanical) ภายในข้อ (ธัญย์ สุภัทรพันธ์, 2535) กระบวนการเปลี่ยนแปลงของข้อเข่าจะเกิดบริเวณ กระดูกอ่อนผิวข้อจะขาวใส

และเรียบเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (การเสื่อม) เกิดขึ้น กลายเป็นสีเหลืองขุ่นและผิวเริ่มขรุขระมีรอยแตก เมื่อช่องว่างระหว่างข้อเข่ามีขนาดแคบลง เวลาเคลื่อนไหว จะมีเสียงดังที่ข้อ (crepitus) ระยะเวลาของการเสื่อม รอยแตกจะเกิดถึงกระดูกอ่อน ในบางครั้งเศษกระดูกอ่อน ที่แตกจะหลุดเข้าไปในน้ำไขข้อ (Synovial Fluid) ทำให้ เยื่อข้อ (Synovial membrane) อักเสบ กระดูกอ่อน บริเวณรอบๆ จะมีการสร้างกระดูกอ่อนขึ้นมาใหม่ และมีกระดูกงอก (Osteophyte หรือ spur) เกิดขึ้นที่ขอบของข้อ ทำให้รูปร่างของข้อเปลี่ยนแปลงมีขนาดใหญ่ขึ้น (พนมกร ดิษฐสุวรรณ, 2552) ทำให้ช่วงขบวนการเคลื่อนไหว เมื่อเป็น นานๆ มักมีอาการ ติดแข็งของข้อ เมื่อมีการดำเนินของโรค ต่อไปเรื่อยๆ ทำให้เกิดการอักเสบเรื้อรังและมีการหดตัวของเยื่อหุ้มเส้นเอ็นยึดข้อและผนังข้อ อาการดังกล่าว เป็นสาเหตุที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดปัญหาด้านการเคลื่อนไหว

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้มีอาการปวดข้อ ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป อาการ จะรุนแรงขึ้นทีละน้อยจนขยับไม่ได้ ระยะแรกจะมีความ เจ็บปวดเล็กน้อย หลังจากใช้ข้อมาก อาการมักดีขึ้น หลังได้พักการใช้ข้อและอาการเจ็บปวดจะรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ เฉพาะเวลาเคลื่อนไหวข้อ เวลาเดินลงน้ำหนัก หรือ งอข้อพับจนเต็มที่ ภายหลังจะมีอาการเจ็บปวด แม้ไม่ได้ ขยับข้อนั้นเลย (Pain at rest) ต่อมาอาการปวดจะมีมากขึ้น แม้ในเวลากลางคืน (Night pain) อาการบวมเป็นอีกอาการ ของโรคข้อเข่าเสื่อม เกิดจากการหนาตัวของเยื่อข้อ และผนังข้อ บางครั้งอาจเกิดการสร้างน้ำไขข้อ การบวม และการมีน้ำไขข้อจะทำให้ข้อไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ ความสามารถในการเดินลดลงไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำ วันได้ ความเสื่อมของข้อเข่าจะเกิดตามอายุที่เพิ่มขึ้น แต่การ ดูแลรักษาข้อเข่าที่ดีจะสามารถทำให้ ควบคุมอาการของ โรคไม่ให้ลุกลามและรุนแรงขึ้น เพื่อบรรเทาอาการปวดหรือ ทำให้สภาพการทำงานเข้าดีขึ้น นอกจากนี้ ความเรื้อรัง และความเจ็บปวดจากโรคข้อเข่าเสื่อมจะส่งผลกระทบต่อ ผู้ที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และ เศรษฐกิจ (เกษร สำเภาทอง, 2550)

โดยทั่วไปผู้ป่วยที่มีอาการเรื้อรังควรมีการดูแล ตนเองที่บ้านโดยการลดอาการปวดข้อและการเกร็งของ กล้ามเนื้อ การบริหารกล้ามเนื้อข้อเข่าอย่างสม่ำเสมอ การหลีกเลี่ยงการงอเข่า เช่น การนั่งยองๆ มีการปรับการ ทำกิจวัตรประจำวันให้เหมาะสม เช่น การซักผ้าที่ละน้อย การถูพื้นโดยใช้ไม้ม็อบ ทั้งนี้การดูแลตนเองที่บ้าน หมายถึง การขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อให้ได้ แนวทางในการปฏิบัติตนให้มีอาการดีขึ้น การที่ประชาชนทั่วไปสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง การดูแลสุขภาพ ตั้งแต่ยังไม่เจ็บป่วย เพื่อบำรุงรักษาตนเอง ให้สมบูรณ์แข็งแรง รู้จักที่จะ ป้องกันตัวเอง มิให้เกิดโรคและเมื่อเจ็บป่วยก็รู้วิธีที่จะรักษา ตัวเอง เบื้องต้นจนหายเป็นปกติ หรือรู้ว่าเมื่อไรต้องไป พบแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งการมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองที่บ้าน จะช่วยส่งผลให้ผู้ที่ปัญหาข้อเข่าเสื่อมมีพฤติกรรมที่ดีด้วย (เจริญชัย อัครก้องเกียรติ, 2552)

จากทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรม (Orem, 1995) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการดูแลตนเอง เป็นกิจกรรมที่ บุคคลริเริ่มทำด้วยตนเอง เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งสุขภาพและ ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลทั้งในภาวะปกติและเจ็บป่วย โดยมีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการการดูแล ทั้งหมดของบุคคล (therapeutic self-care demand) การดูแลที่จำเป็นจึงเป็นเป้าหมายของการกระทำของ บุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การดูแลตนเอง ที่จำเป็นโดยทั่วไป (Universal self-care requisites) เป็นการดูแลตนเองเพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งสุขภาพ และสวัสดิภาพของบุคคล การดูแลตนเองที่จำเป็นตาม ระยะเวลาพัฒนาการ (Developmental self-care requisites) เป็นความต้องการการดูแลที่เปลี่ยนแปลงตามระยะ พัฒนาการของชีวิต และการดูแลตัวเองที่จำเป็น เมื่อมี ปัญหาด้านสุขภาพ (Health deviation self-care requisites) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีความ เจ็บป่วยหรือพิการรวมทั้งการตรวจวินิจฉัยหรือการรักษา ของแพทย์ ซึ่งผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม มีความสำคัญ

ที่จะต้องมีความสามารถในการดูแลตัวเองเมื่อเกิดปัญหา ด้านสุขภาพ

จากการศึกษาของแวนดาว ทวีชัย (2543) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองและความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุจำนวน 150 ราย ที่มารับการรักษาในห้องตรวจผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครเชียงใหม่ พบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ดี จะทำให้ความรุนแรงของโรคลดลง นอกจากนี้การศึกษาได้รายงานว่าบุคคลในครอบครัวมีความสำคัญในการช่วยเหลือผู้ที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมให้มีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ถูกต้องซึ่งส่งผลให้สามารถลดความรุนแรงของโรคได้ จึงเป็นความสำคัญและจำเป็นที่บุคลากรในทีมสุขภาพต้องหาแนวทางช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมสามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสมเพื่อบรรเทา ควบคุม และป้องกันผลกระทบที่เกิดจากโรคข้อเข่าเสื่อม อาทิ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้านได้แก่ห้องน้ำควรปรับเปลี่ยนมาเป็นชักโครกแทนส้วมนั่งยองๆ เพื่อช่วยลดอาการปวดได้ การดูแลพื้นห้องน้ำพื้นบ้านให้แห้งอยู่เสมอ และบันไดควรมีราวจับเพื่อช่วยลดหรือป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

จากการศึกษาข้อมูลผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมที่สถานีอนามัยตำบลบ้านต่อมพบว่าผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม จำนวนทั้งหมด 86 คนที่มารับบริการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 - 29 มิถุนายน 2552 (สถิติผู้มารับบริการสถานีอนามัยตำบลบ้านต่อม, 2552) ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาในกลุ่มผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมที่มารับบริการที่สถานีอนามัยตำบลบ้านต่อมเนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยาเป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านต่อม ซึ่งการดูแลสุขภาพประชาชนจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการกิจทางวิทยาลัยและยังเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาพยาบาลเนื่องจากนำไปใช้เป็นประสบการณ์

การเรียนรู้ของนักศึกษา โดยผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรม การดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมตามแนวคิดทฤษฎีของโอเรียมเกี่ยวกับการดูแลตนเองที่จำเป็น เมื่อมีปัญหาด้านสุขภาพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านและการรับรู้อาการปวดข้อเข่าของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม ทั้งนี้ข้อมูล ที่ศึกษาจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม ว่ามีพฤติกรรมดูแลตนเองที่บ้านเป็นอย่างไร และ จะเป็นข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาสุขภาพของประชาชนในเขตชุมชนบ้านต่อมร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบ้านต่อมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม ในด้านการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาสุขภาพ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม กับการรับรู้อาการปวดข้อเข่า

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมกับการรับรู้อาการปวดข้อเข่า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมที่ขึ้นทะเบียนและตรวจรักษาที่สถานีอนามัยตำบลบ้านต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่มีความสมัครใจ ในการเข้าร่วมโครงการ จำนวน 86 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของบุคคลที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา น้ำหนัก สถานภาพ ศาสนา การประกอบอาชีพ รายได้ ผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วย โรคประจำตัวอื่นที่ไม่ใช่โรคข้อเสื่อม ระยะที่เป็นโรคข้อเสื่อม ระยะเวลาที่รับการรักษา

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้มีปัญหาเรื่องโรคข้อเข่าเสื่อมซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบสอบถามของแวนดาว ทวีชัย (2543) ซึ่งศึกษาในเรื่องพฤติกรรมการดูแลตนเองและความรุนแรงของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้าน ในส่วนของการดูแลตนเองที่จำเป็นในภาวะเบี่ยงเบนทางด้านสุขภาพ (health deviation self-care requisites) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ คำคำตอบเป็นมาตราส่วน 4 อันดับ

แบบประเมินการรับรู้การปวดข้อเข่า เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเจ็บปวดข้อเข่าด้วยตนเอง ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่าโดยการเปรียบเทียบด้วยสายตาเชิงเส้นตรง (visual rating scales:VRS) ซึ่งมีความยาว 10 เซนติเมตร ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ประเด็น คือ อาการปวดเมื่อนั่งเก้าอี้ เมื่อนั่งกับพื้น และเดินลงบันได ทั้งนี้ แต่ละประเด็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดังนั้นจึงมีคะแนนรวมทั้งหมดเท่ากับ 30 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 4 ระดับโดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งแบบจัดข้อมูลเป็นแบบอิงกลุ่ม โดยใช้สูตร ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด / 3 หารภาคชั้น

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลตนเองของโอเร็ม และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยที่มีปัญหาข้อเสื่อม เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยได้นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และ ได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับผู้ป่วยที่มีปัญหาโรคข้อเข่า

เสื่อมที่ชุมชนตำบลคงสุวรรณ จำนวน 30 ราย จากนั้นได้นำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศ อายุ ดัชนีมวลกาย สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความเพียงพอต่อรายได้ ลักษณะครอบครัว สถานภาพในครอบครัว ผู้ดูแลหลักเมื่อเจ็บป่วย นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อม และการรับรู้การปวดข้อเข่า โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

3. หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อมกับการรับรู้การปวดข้อเข่า โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) กำหนดรับความสัมพันธ์ โดยพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้ (Munro, 1997)

ผลการวิจัย

วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่บ้านกับการรับรู้การปวดข้อเข่าของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม ในตำบลบ้านต่อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อม ในด้านการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหสุขภาพ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของ

ผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมกับการรับรู้อาการปวดข้อเข่า โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อมทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มารับการตรวจรักษาที่สถานีนามัยตำบล บ้านต้อม จำนวน 86 ราย คณะผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีเพศหญิงร้อยละ 57 (49 คน) และเพศชายร้อยละ 43 (37 คน) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 64.26 ปี (S.D. = 11.59) มีอายุในช่วง 71 - 80 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.9 มีค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ยเท่ากับ 21.73 (S.D. = 3.50) ทั้งนี้ เกินครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 54.6 มีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในภาวะปกติ แต่ร้อยละ 29.1 มีน้ำหนักอยู่ในภาวะมากกว่าปกติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 81.4, ทุกคน ร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ เกินครึ่งของกลุ่มตัวอย่างพบว่าไม่ได้รับการศึกษาถึงร้อยละ 51.2 แต่ร้อยละ 41.2 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา สำหรับประวัติการประสบปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมของคนในครอบครัวพบว่า ร้อยละ 23.3 พบว่า มีบุคคลในครอบครัวป่วยด้วยโรคข้อเข่าเสื่อม ทั้งนี้ เกินครึ่งของกลุ่มตัวอย่างคือร้อยละ 52.3 มีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านสองชั้น กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 82.6 (71 ราย) มีอาชีพเกษตรกร โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 2,540.6 บาท ต่อเดือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 81.6 (74 ราย) มีรายได้ อยู่ในช่วง 1,000 - 4,999 บาทต่อเดือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65.1 (56 ราย) มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.9 (67 ราย) มีลักษณะการอยู่อาศัยเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 (43 ราย) มีผู้ดูแลหลักเมื่อเจ็บป่วยเป็นคู่สมรส ซึ่งทั้งนี้ ทั้งนั้นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.3 (45 ราย) มีสถานภาพในครอบครัวเป็นสมาชิกในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อมเฉลี่ย 3.69 ปี (S.D. = 2.42) โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 75.6 (65 ราย) มีระยะเวลาการเวลาเจ็บป่วย 1 - 4 ปี สำหรับระยะเวลาที่ได้รับการรักษา มีค่าเฉลี่ย 3.45 ปี (S.D. =

2.05) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.2 (69 ราย) มีระยะเวลาที่ได้รับการรักษา 1 - 4 ปี เช่นเดียวกับระยะเวลาของการเจ็บป่วย ทั้งนี้ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 67.4 (58 ราย) ไม่มีโรคประจำตัวอื่นนอกจากโรคข้อเข่าเสื่อม และกลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 74.4 (70 ราย) ไม่มีการรักษาโดยใช้แพทย์ทางเลือกเช่นการนวด สมุนไพร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 74.4 (64 ราย) ไม่มีการซื้อยามารับประทานเองและกลุ่มตัวอย่างที่เหลือร้อยละ 25.6 (22 ราย) เคยซื้อยามารับประทานเอง กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 77.9 (67 ราย) ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุเกี่ยวกับกระดูกมาก่อนและจากการเก็บข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 91.4 (81 ราย) ไม่มีการใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับการช่วยพยุงและไม่มีการออกกำลังกายโดยใช้ อุปกรณ์แต่จะมีการออกกำลังกายโดยใช้ท่าบริหารร่างกายและข้อเข่าแทน

ผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนพฤติกรรม การดูแลตนเองที่บ้านเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (= 86.45 S.D. = 12.47) ทั้งนี้เมื่อจำแนกพบว่าเกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 52.4 (43 ราย) มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้าน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 39.5 (34 ราย) มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านอยู่ในระดับสูงและพบเพียงร้อยละ 8.1 (7 ราย) มีคะแนน พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านอยู่ในระดับต่ำ

ผู้ที่มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนการรับรู้ อาการปวดข้อเข่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (= 11.15, S.D. = 6.10) ทั้งนี้เมื่อจำแนกพบกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ อาการปวดข้อเข่าอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 47.67 (41 ราย) รองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกันร้อยละ 46.51 (40 ราย) และเพียงร้อยละ 5.82 (5 ราย) มีคะแนน การรับรู้การปวดข้อเข่าในระดับสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเอง ที่บ้านกับความรู้สึกปวดข้อเข่าของผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อม พบว่า ความรู้สึกปวดข้อเข่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับ พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อม

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยความรู้สึกลัวปวดข้อเข้ากับ พฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาข้อเข่าเสื่อม มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ โดยมีค่าความสัมพันธ์ ร้อยละ 31

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปัญหา และอุปสรรคในการ ดูแลตนเองที่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างระบุอุปสรรคที่มาก เป็นอันดับหนึ่ง คือ ต้องทำงาน คิดเป็นร้อยละ 18.52 อันดับสองได้แก่ ซี่เกียจ ร้อยละ 14.81 อันดับสามคือ อาการปวด ร้อยละ 11.12 อันดับสี่ มีสามประเด็นคือ 1) ไม่อยากไปหาหมอ เมื่อทนเจ็บได้ จะได้ไม่เป็นภาระ ลูกหลาน 2) ไปหาหมอได้ยาเหมือนเดิม อาการเจ็บไม่ดีขึ้น 3) ลักษณะบ้านเป็นบ้านสองชั้น ต้องเดินขึ้นลงบันไดตลอด คิดเป็นร้อยละ 9.26 ตามลำดับ และการสัมภาษณ์ แนวทาง การส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างระบุแนวทางที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ดูแล ตนเอง นวด หรือซื้อยามาทานเอง ทำงานป้องกันข้อติด คิดเป็นร้อยละ 28.85 อันดับสองได้แก่ ออกกำลังกาย ร้อยละ 21.15 อันดับสามคือ หลีกเลี่ยงการนั่ง การงอข้อเข่า หรือท่าที่จะทำให้ปวด ร้อยละ 19.23 อันดับสี่ การมี ลูกหลานหรือคนในครอบครัวคอยดูแล เช่น ไปส่งหาหมอ, ความสะดวกสบาย,การเงิน,ทำงานแทน เป็นต้น คิดเป็น ร้อยละ 17.31 อันดับห้า คือ สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ ที่ สอ. หรือญาติคนใกล้ชิด ร้อยละ 11.54 และ อันดับ สุดท้าย คือ ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ร้อยละ 1.92 ตามลำดับ

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 64.26 ปี ซึ่งเป็นกลุ่ม ผู้สูงอายุตอนต้น (Matteson, et al., 1997) และกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยมีเพศหญิงร้อยละ 57 และเพศชาย ร้อยละ 43 สอดคล้องกับ) รายงาน ที่พบว่า เพศหญิงมีโอกาสเกิดโรคข้อเข่าเสื่อมและมีอาการ ของโรครุนแรงมากกว่าเพศชายสองเท่า ที่เป็นเช่นนั้น อาจเนื่องจากลักษณะของยีนในโครโมโซมเพศหญิงที่มีผล

ทำให้กระดูกอ่อนหุ้มข้อมีการเสื่อมเร็วกว่าเพศชาย และ ผลของการขาดฮอร์โมนเอสโตรเจนในวัยสูงอายุเพราะ ฮอร์โมนเอสโตรเจนมีคุณสมบัติป้องกันการเสื่อมของ กระดูกอ่อนหุ้มข้อ (Moskowitz, & Goldberg, 1988) สำหรับประวัติการประสบปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมของคน ในครอบครัวพบว่าร้อยละ 23.3 พบว่ามีบุคคลในครอบครัว ป่วยด้วยโรคข้อเข่าเสื่อม ถึงแม้ว่าโรคข้อเข่าเสื่อมมีการ ถ่ายทอดทางพันธุกรรมน้อย แต่ทั้งนี้มีการศึกษาทาง พันธุกรรมในครอบครัวที่มีการถ่ายทอด พบว่ามียีนที่ทำให้ เกิดโรคข้อเสื่อมที่ไม่เฉพาะเจาะจงต่อตำแหน่งข้อ ได้แก่ Vitamin D receptor genes (นันทนา กลิตานนท์, 2546) จึงเห็นได้ว่า ครอบครัวของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม ที่มีจำนวนผู้ป่วยถึงร้อยละ 23.3 อาจมีสาเหตุมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 82.6 มีอาชีพ เกษตรกรรม ซึ่งเป็นไปตามบริบทของสังคมไทยที่อาชีพ หลักคือเกษตรกรรม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 2,540.6 บาทต่อเดือน และร้อยละ 65.1 มีรายได้ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย ซึ่งโรคข้อเข่าเสื่อมเป็นโรคเรื้อรังที่รักษา ไม่หายขาด อาจทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่าย และใช้เวลาในการ รักษา จึงส่งผลกระทบต่อความไม่พอเพียงของรายได้

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 มีผู้ดูแลหลักเมื่อเจ็บป่วย เป็นคู่สมรส รองลงมาคือบุตรหลานร้อยละ 46.5 และ ญาติ ร้อยละ 3 ทั้งนี้สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการ ดูแลด้านสุขภาพ จากการศึกษาของสุวิมล พนาวัฒน์กุล (2544) และ ดวงพร รัตนอมรชัย (2545) ผู้ที่มีวิถีชีวิต คู่มือพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส โสด หม้าย หย่า แยก นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคล ในครอบครัวจะเป็นผู้ที่ดูแลผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมสอดคล้อง กับการศึกษาของทัศนีย์ เกริกกุลธร (2546) พบว่าผู้สูงอายุ ที่อยู่ในครอบครัวขยายมีโอกาสได้รับการดูแลเอาใจใส่ ทั้งทางร่างกายและจิตใจจากสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอาจ จะเป็นผู้สมรส บุตรหลานและญาติพี่น้องมากกว่าผู้สูงอายุ ที่ครอบครัวเดี่ยว

ผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($=86.45$, $S.D. = 12.47$) ทั้งนี้เมื่อจำแนกพบว่าเกินครึ่งหนึ่งร้อยละ 52.4 (43 ราย) มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 39.5 (34 ราย) มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านอยู่ในระดับสูงและพบเพียงร้อยละ 8.1 (7 ราย) มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านอยู่ในระดับต่ำ การที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 64.26 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น (Matteson, et al., 1997) ความเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกาย สมรรถภาพในการรับรู้ และความสามารถทางเข่าวิญญายังน้อยกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มตอนกลางหรือตอนปลาย ทำให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ดี นอกจากนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาการเจ็บป่วยเฉลี่ย 3.69 ปี ($S.D. = 2.42$) ซึ่งเป็นเวลานานพอที่จะทำให้มีเวลาเรียนรู้ในการดูแลตนเอง ซึ่งระดับความสามารถในการดูแลตนเองจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาและประสบการณ์การเจ็บป่วย ซึ่งระยะเวลาการเจ็บป่วยนั้นเป็นสภาวะที่ต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองและพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองให้ดีขึ้น (Orem, 1995) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สำหรับการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคข้อเสื่อมมีการศึกษาของแววดาว ทวีชัย (2543) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมดูแลตนเองและความรุนแรงของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมที่พบว่า ผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมมีพฤติกรรมดูแลตนเองโดยรวมในระดับปานกลางและพฤติกรรมดูแลตนเองในรายด้านคือพฤติกรรมดูแลตัวเองโดยทั่วไป พฤติกรรมการดูแลตนเองตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน

ผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนการรับรู้การปวดข้อเข่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($= 11.15$, $S.D.$

$= 6.10$) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการที่ผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ การที่ผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมเป็นคนที่ต้องการรับบริการจากสถานอนามัยตำบลบ้านต่อม แสดงว่าแพทย์ได้ประเมินแล้วว่าไม่มีอาการรุนแรงเร่งด่วนที่ต้องได้รับการรักษาต่อเนื่องไว้ในโรงพยาบาล ดังนั้นผลการประเมินอาการปวดข้อเข่าเฉลี่ยจึงอยู่ในระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านกับความรู้สึกรู้สึกปวดข้อเข่าของผู้มีปัญหาคือพบว่า ความรู้สึกปวดข้อเข่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาคืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยความรู้สึกรู้สึกปวดข้อเข่ากับพฤติกรรมการดูแลตนเองที่บ้านของผู้มีปัญหาคือมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ โดยมีค่าความสัมพันธ์ร้อยละ 31 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการดูแลตนเองดีจะมีการรับรู้การปวดข้อเข่าที่น้อย ในทางตรงกันข้ามกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่ดีจะมีการรับรู้การปวดข้อเข่ามาก ซึ่งสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีของโอเรียม ที่กล่าวว่าพฤติกรรมดูแลตนเองว่าเป็นการปฏิบัติที่บุคคลริเริ่มปฏิบัติและกระทำด้วยตนเอง เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งสุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองทั้งในภาวะปกติและเจ็บป่วย ซึ่งจะมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลตนเองทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยการดูแลตนเองที่จำเป็นทั้ง 3 ด้าน คือ การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองที่จำเป็นตามภาวะเบี่ยงเบนทางสุขภาพ หากบุคคลสามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้บุคคลนั้นสามารถประคับประคองกระบวนการของชีวิตและส่งเสริมการทำหน้าที่ของร่างกายให้เป็นปกติ สามารถดำรงรักษาการเจริญเติบโตและพัฒนาการของชีวิตเป็นไปตามปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถป้องกันและควบคุมการเบี่ยงเบนทางสุขภาพตลอดจนการรักษาหรือบรรเทาอาการตามกระบวนการ

ของโรค สามารถป้องกันหรือกำจัดความพิการที่อาจเกิดขึ้นหรือชดเชยความพิการที่เกิดขึ้นแล้ว และส่งเสริมความเป็นอยู่หรือการมีสุขภาพที่ดี (Orem, 1991)

ด้วยเหตุที่โรคข้อเข่าเสื่อมเป็นโรคเรื้อรังซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่สามารถบรรเทาอาการด้วยการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักของการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม คือการควบคุมโรคไม่ให้ลุกลาม บรรเทาอาการที่เกิดขึ้น และชะลอความรุนแรงของโรค กลุ่มตัวอย่างต้องมีการดูแลตนเองที่จำเป็นในภาวะเบี่ยงเบนทางด้านสุขภาพที่ดี (health deviation self-care requistes) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การแสวงหาความรู้และความช่วยเหลือตามความเหมาะสมกับสถานการณ์หรือสภาวะของโรคที่เป็นอยู่
- 2) รับรู้และเอาใจใส่ดูแลผลของพยาธิสภาพรวมถึงผลที่กระทบต่อพัฒนาการของชีวิต
- 3) ปฏิบัติตามแผนการวินิจฉัยการรักษาและการฟื้นฟูสภาพเพื่อป้องกันควบคุมและคงสามารถดั้งเดิม
- 4) การรับรู้และเอาใจใส่ดูแลควบคุมความไม่สุขสบายหรือผลของการรักษา รวมถึงการพัฒนาการของชีวิต
- 5) ปรับอัตมโนทัศน์และยอมรับภาพลักษณ์ของตนเองตามภาวะสุขภาพและยอมรับว่าตนควรได้รับการช่วยเหลือ

ทางด้าน การรักษาพยาบาล

6) เรียนรู้และปรับแผนการดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมพัฒนาการของตนเองให้ดีที่สุดตามความสามารถที่เหลืออยู่ และรู้จักตั้งเป้าหมายให้เหมาะสมตามสภาพที่เป็นจริง จะช่วยให้สามารถควบคุมหรือบรรเทาอาการที่เกิดขึ้นและชะลอความรุนแรงของโรค ซึ่งมีผลต่อการควบคุมอาการปวดหัวเข่า ส่งผลให้ผู้มีปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมมีสุขภาพที่ดีได้

เอกสารอ้างอิง

- เกษร สำเภาทอง. *ครอบครัวกับการดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553
จาก <http://nurse.tu.ac.th>.
- เจริญชัย อัครก้องเกียรติ. *การดูแลผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553
จาก www.vejthani.com.
- ดวงพร รัตนอมรชัย. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ภาวะ สุขภาพ การรับรู้การควบคุม
สุขภาพกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทัศนีย์ เกริกกุลธร. (2546). *การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
เมืองสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธันย์ สุภัทรพันธุ์. (2535). *ออร์โธปิดิกส์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทศาลศิลป์การพิมพ์.
- นันทนา กลิตานนท์. (2546). *โรคข้อทางอายุรศาสตร์*. เชียงใหม่ : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แหวดดาว ทวีชัย. (2543). *พฤติกรรมการดูแลตนเองและความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สถิติผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อในไทยของมูลนิธิโรคข้อ 2549. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2552
จาก www.moph.go.th.
- สถิติผู้มารับบริการสถานเอนามัยตำบลบ้านต่อม. (2552). บันทึกสถิติผู้รับบริการสถานเอนามัยตำบลบ้านต่อม.
- สุวิมล พนาวัฒน์กุล. (2544). *อัตมโนทัศน์ความสามารถในการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Matteson, M.A. (1997). Age - related changes In M.A. Matteson, E.S. McConnell, & A.D. Linton
(Eds), *Gerontological nursing concepts and practice*. (2nd ed.). Philadelphia :
W.B. Saunders.
- Moskowitzis, R.W., & Goldberg, V.M. (1988). Osteoarthritis. In H.R. Schmacher (Eds),
Primer on rheumatic disease. (9th ed.). Atlanta : Arthritis Foundation.
- Orem, D.E. (1991). *Nursing concepts of practice*. (4th ed.). Newyork : McGraw Hill.
- Orem, D.E. (1995). *Nursing concepts of practice*. (5th ed.). St.Louis : Mosby Year Book.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ อุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ

Factors Related on Decision making to Entering the Higher Education of Upper Secondary Grade 6 Students in Bangkok Metropolis and Samutprakran Province Schools

ดร. สมานจิต ภิรมย์ริน
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,077 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 2 ส่วนประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และสถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนคณะที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยปัจจัยที่นักเรียน

ใช้ในการพิจารณาและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามากที่สุด คือ ความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต รองลงมาได้แก่ ลักษณะสถาบันการศึกษา และความถนัดและความสนใจ ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้ในการพิจารณาระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณาความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยและคณะเป็นอันดับแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกมหาวิทยาลัยอันดับแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความถนัดและความสนใจ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ลักษณะสถาบันการศึกษา ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกคณะอันดับแรกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียง ความถนัดและความสนใจและความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนเลือกมหาวิทยาลัยเก่าแก่และมีชื่อเสียงเป็นอันดับหนึ่งค่อนข้างมาก โดยเลือกคณะวิศวกรรมและคณะแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการพิจารณาจากคุณภาพและชื่อเสียงของสถาบัน

แต่ก็พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในสถาบัน ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่นักเรียนเลือกเข้าเรียน นอกจากนี้การเลือกเข้ามหาวิทยาลัยและคณะนักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเองเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการให้ข้อมูลแก่นักเรียนด้วยการแนะนำและประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางจะเป็นการจูงใจให้นักเรียนเลือกและเรียนในสถาบันที่จัดตั้งได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การตัดสินใจ การเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The study aims were to study the decision making, and to determine the factors related on the decision making of upper secondary grade 6 students to enter the higher education. The descriptive research was conducted to survey the opinions of 10, 77 upper secondary grade 6 students. The data were collected by used the instrument that include 2 parts, personal information and factors related the decision making to entering the higher education. The descriptive and inferential statistics were analyzed for frequency, mean, standard deviation, and Chi - square. The results showed that the students chose the first most preferable university as follows; Chulalongkorn University, Kasetsart University and Thammasat University. Faculty of Engineering, Medicine, and Humanity and Social Science were the first most chosen faculties. The factors related on the decision making to enter the higher education were the secure and advance of the career, the institute's characteristics, and aptitude and interests respectively. The personal data was at moderate level of the decision making. The

factors of personal data that related to decision making were gender, the studies' achievements, the parents' education level, the parents' career and the families' income. There were statistically significant of factors related on the decision making that consist of aptitude and interests, person involved, secure and advance of the career, and institute's characteristics. The aptitude and interests and secure and advance of the career were significant for choosing the faculty. The results suggest that the students chose the reputation university and the first faculty was Engineering and Medicine. However, we found that the location, the facilitated environment for study with modern technology and safety were also the factors of the students' decision making. Moreover, the students decided to choose the university and faculty by themselves. Taken together, advising the information to students in many ways could motivate the students choosing the established university.

Key words : Decision making, the entering higher education, the upper secondary grade 6 students

บทนำ

การดำเนินการพัฒนาการศึกษาเป็นความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เข้าสู่การเป็นสังคมฐานปัญญา (Wisdom - based Society) และการจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้เชิงบูรณาการของบุคคลและสังคม ด้วยการถ่ายทอดความรู้ การอบรมบ่มนิสัย ภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องอาศัยวิสัยทัศน์ในการพัฒนาวางแผนอย่างสอดคล้องกับบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาที่

จัดการศึกษาให้กับบุคคลวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยแห่งการปรับตัวอย่างมาก การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยมีจุดประสงค์มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จะต้องมีการวางแผนเพื่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของตนเอง ก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนและมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพเพื่อความก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิตของตนและสนองความต้องการทางด้านกำลังคน อันจำเป็นแก่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนที่ผ่านมา พบว่ามีนักเรียนจำนวนมากที่มีความไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจว่าต้องดำเนินการอย่างไรสำหรับการดำเนินชีวิตหลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่แน่ใจในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาใด สาขาวิชาใดที่จะเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง เพราะการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อก็ถือว่าเป็นการตัดสินใจเลือกอาชีพในขณะเดียวกัน (สุชา จันทรเอม, 2540) ถ้าหากการตัดสินใจเบื้องต้นในการเลือกอาชีพไม่รอบคอบ อาจต้องทำงานที่ไม่ตรงกับอุปนิสัย เป็นผลให้การทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากการไม่พอใจในอาชีพ ทำให้ไม่มีความเจริญก้าวหน้าก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการทำงานนั้นๆ เป็นความสูญเสียทางการศึกษา เพราะบัณฑิตแต่ละคน กว่าจะสำเร็จการศึกษาออกมาได้นั้น รัฐต้องลงทุนไปมากมาย หากไม่ได้รับการวางแผนการทำงานและอาชีพอย่างดีพอ หรือต้องเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองไม่ถนัดหรือไม่มีใจรัก ย่อมยากที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ การตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนเหล่านี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะอาชีพแต่ละอาชีพนั้นเหมาะกับบุคคลกลุ่มหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลอื่น ทั้งนี้เพราะบุคคลมีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่นความถนัด บุคลิกภาพ

ค่านิยม ความสามารถ เป็นต้น (กองส่งเสริมการมีงานทำ, 2540)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของแต่ละบุคคล ซึ่งมีเหตุในการตัดสินใจที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิดพื้นฐานแต่ละบุคคล จึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยทำนายการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้นำมาวางแผนปรับปรุงการบริหารจัดการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ เลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเลือกเขตพื้นที่การศึกษาของกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดละ 1 เขตศึกษาทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่สุ่มได้ และสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกนักเรียนผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน เพื่อกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการทราบจำนวนประชากรโดยใช้เกณฑ์ 10% (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1,077 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ข้อคำถาม 3 ส่วน

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอาศัยอยู่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว สถาบันอุดมศึกษาที่นักเรียนจะเลือกเข้าศึกษา 3 อันดับแรก และคณะวิชาที่นักเรียนจะเลือกเข้าศึกษา 3 อันดับแรก

ส่วนที่สอง ข้อมูล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย ปัจจัย ด้านความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต และด้านลักษณะสถาบันการศึกษา จำนวน 25 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ตรวจสอบแก้ไข แล้วจึงปรับปรุงมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการและผู้สนใจในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับ จำนวน 20 คน ที่มีคุณลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.893

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย สถิติแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต และด้านลักษณะสถาบันการศึกษา

2. ใช้สถิติ Chi - Square ในการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย

ตอนที่หนึ่ง ผลการศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ปรากฏว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล เกรด 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 58.6 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 86.5 ระดับการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 34.5 และมัธยมศึกษาหรือปวช ร้อยละ 27.3 อาชีพหลักของผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีอาชีพค้าขาย หรือนักธุรกิจ เป็นรับราชการหรือพนักงานของรัฐ และรับจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 27.9, 21.7 และ 20.4 ตามลำดับ

ข้อมูลการเลือกมหาวิทยาลัย ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับสองมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับสามมากที่สุด คือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การเลือกคณะเข้าศึกษาต่อของนักเรียน พบว่า คณะที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อ

เป็นอันดับที่สองมากที่สุด คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ และคณะวิทยาศาสตร์

ตอนที่สอง ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อมูลปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการพิจารณาและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในชีวิต และด้านลักษณะสถาบันการศึกษา ปรากฏว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา และด้านความถนัดและความสนใจ สำหรับด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง โดยด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา และด้านความถนัดและความสนใจ มีค่าเฉลี่ยระดับมากในทุกรายชื่อ ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงข้อตัดสินใจด้วยตัวเอง เพียงข้อเดียวที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัวต่อเดือน มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.000 และ 0.001) โดยพบว่า เพศชายเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 25.8 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่า 3.00 ขึ้นไป เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 31.4 นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการ และครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 42.1, 27.4 และร้อยละ 35.6 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการ

อาศัยอยู่ของนักเรียน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.097) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยที่ได้รับเลือกอันดับแรก ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ด้านความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.000 - 0.050) โดยพบว่า นักเรียนที่เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอันดับหนึ่ง โดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต และด้านความถนัดและความสนใจ ในระดับมัธยม ร้อยละ 26.8 และร้อยละ 25.4 และใช้เหตุผลด้านลักษณะสถาบันการศึกษา ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในระดับมัธยม ร้อยละ 30.8 และร้อยละ 24.5

ความเกี่ยวข้องระหว่างข้อมูลทั่วไปกับคณะที่ได้รับเลือกอันดับแรกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอาศัยอยู่กับ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองอาชีพหลักของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.000 และ 0.001) โดยพบว่า เพศชายเลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 24.0 และเพศหญิงเลือกคณะแพทยศาสตร์ ร้อยละ 10.8 มากกว่าเพศชาย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่า 3.00 ขึ้นไป เลือกคณะวิศวกรรมและคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุดร้อยละ 13.3 และ 15.8 นักเรียนการอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น เลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ 21.2 นักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้เรียนเลือก คณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 33.3 สำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี เลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ร้อยละ 15.3 และ 15.8 ส่วนอาชีพหลักของผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับอันดับ

ของคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.138 และ 0.187)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะที่ได้รับเลือกอันดับแรก ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านความมั่นคงและก้าวหน้า ในชีวิต มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.003 และ 0.000) โดยพบว่า นักเรียนที่เลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่ง โดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต และด้านความถนัดและความสนใจ ในระดับปานกลาง มากที่สุด ร้อยละ 11.1 และร้อยละ 12.0 ส่วนนักเรียนที่เลือกคณะแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง โดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ระดับมาก ร้อยละ 15.6 ส่วนด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากและน้อย ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 14.2 และร้อยละ 14.7 แม้ว่าด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และด้านลักษณะสถาบันการศึกษา จะไม่มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของการเลือกคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.063 และ 0.295) แต่พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการตัดสินใจเลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง ในระดับมาก ร้อยละ 17.9 สำหรับปัจจัยด้านลักษณะสถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการพิจารณาเลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งในระดับปานกลาง ร้อยละ 11.4 และเลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมาก และน้อยใกล้เคียงกัน ร้อยละ 11.2 และร้อยละ 11.5

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน พบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล เกเรด 3.00 ขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนร้อยละ 86.5 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล อยู่ในระดับ

ปริญญาตรี และมัธยมศึกษาหรือ ปวช. เป็นจำนวนเกินครึ่งหนึ่ง อาชีพหลักของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ มีอาชีพค้าขายหรือนักธุรกิจ รับราชการหรือพนักงานของรัฐและรับจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน จำนวนใกล้เคียงกัน

ข้อมูลการเลือกมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจเป็นเพราะว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ มีชื่อเสียงและเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับของสังคมประกอบกับนักเรียนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างดี ซึ่งอาจจะสามารถสอบแข่งขันคะแนนที่จะสามารถเข้าเรียนต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ได้ จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นักเรียนเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่งเป็นจำนวนมาก รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับสองมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอันดับสามมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การเลือกคณะเข้าศึกษาต่อของนักเรียน พบว่าคณะที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นอันดับแรกมากที่สุด คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมักจะเลือกเป็นอันดับหนึ่งจำนวนมากมาในทุกๆ ปี อาจเป็นเพราะเป็นคณะผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมักจะมียานรองรับรองลงมา ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่นักเรียนที่เรียนเก่งทุกคนอยากเข้าเรียน และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะที่นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นอันดับที่สองมากที่สุด คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ และคณะวิทยาศาสตร์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยและคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.000 และ 0.001) โดยพบว่า เพศชายเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ส่วนการเลือกคณะ เพศชายเลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด และเพศหญิงเลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่งมากกว่าเพศชาย นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่า 3.00 ขึ้นไปเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด โดยเลือกคณะวิศวกรรม และคณะแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ปัจจัยด้านผู้ปกครอง พบว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ในการเลือกคณะ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีเลือกคณะแพทยศาสตร์เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่ได้เรียน เลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด

สำหรับอาชีพหลักของผู้ปกครองและรายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการและครอบครัวมีรายได้มากกว่า 30,000 บาทเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอันดับหนึ่งมากที่สุด

ข้อมูลปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการพิจารณาและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในชีวิต และด้านลักษณะสถาบันการศึกษา ปรากฏว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา และด้านความถนัดและความสนใจ และจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยที่ได้รับเลือกอันดับแรก

ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ด้านความถนัดและความสนใจ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P - value = 0.000 - 0.050) โดยพบว่า นักเรียนที่เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่ง ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตมากที่สุด อธิบายได้ว่า การเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นการเลือกโดยพิจารณาไปถึงอาชีพหรือการได้งานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งการศึกษาของบุคคล เป็นความต้องการในการปรับตัวของบุคคลให้ดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ทั้งด้านชีวิตครอบครัว สังคม บุคคลต้องการการศึกษาเพื่อเป็นบันไดให้ตนเองก้าวสู่จุดหมายในชีวิต ให้มีทักษะความรู้ ความก้าวหน้าในอาชีพ ได้ประสบการณ์ใหม่ และเป็นที่ยอมรับของสังคม (Coombs and Ahmed, 1974:15) ส่วนเหตุผลด้านความถนัดและความสนใจเป็นเหตุผลที่นักเรียนตัดสินใจเลือกในระดับมากรองลงมา ซึ่งตรงกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ทั่วประเทศ (ดลฤดี สุวรรณศิริ, 2550) ที่พบว่า ตัวแปรในด้านการรับรู้ศักยภาพมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในตนเอง นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีการตั้งเป้าหมายในการศึกษาทำให้เกิดแรงบันดาลใจและพยายามหาวิธีที่จะไปถึงจุดหมาย มีความมุ่งมั่นพยายามเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จในการศึกษา และผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะตระหนักถึงความสามารถของตนและพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาอย่างเต็มที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาในระดับสูงขึ้น

เหตุผลด้านลักษณะสถาบันการศึกษาก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่นักเรียนใช้ในการพิจารณาเลือกมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งตรงกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาระดับ

อุดมศึกษาของนักเรียนนักศึกษา (กองวิจัยมหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย, 2545 : อารมณีย์ เพชรชื่น, 2547 :
สงบ ลินสังจิตร์, 2549 และกัญกณญ์ เกื้อนเหมือน 2551)
ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถาบัน
การศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุดคือ ปัจจัยด้าน
สถานที่ตั้ง คุณภาพและชื่อเสียงของสถาบัน สิ่งอำนวยความสะดวก
มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย
การจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในสถาบัน

สำหรับ ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยระดับ
ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
(กองวิจัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2545) ที่พบว่า
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับ
อุดมศึกษามากที่สุด คือ ตนเอง และมีความแตกต่างจากการ
ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา
ระดับอุดมศึกษาของนักเรียนนักศึกษาในจังหวัด
สุราษฎร์ธานี (สงบ ลินสังจิตร์, 2549) ที่พบว่า การเลือก
ศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
มีเหตุผลเนื่องจาก ผู้ปกครองสนับสนุนมากที่สุด ซึ่งอาจ
เป็นเพราะว่าในยุคสมัยนี้ วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเอง
มากขึ้น และกล้าที่จะตัดสินใจในของตนเองมากขึ้น
แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองก็ยังมีส่วนอย่างมากในการ
สนับสนุนการตัดสินใจของบุตรหลานในการเลือกเข้าศึกษาต่อ
ในระดับอุดมศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะที่ได้รับเลือกอันดับแรก
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ด้านความ
ถนัดและความสนใจ และด้านความมั่นคงและก้าวหน้า
ในชีวิต มีความเกี่ยวข้องกับอันดับของคณะอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ ($P - value = 0.003$ และ 0.000)
โดยพบว่า นักเรียนที่เลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง
โดยเหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต ระดับมาก
ส่วนนักเรียนที่เลือกคณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่ง
ใช้เหตุผลด้านความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิต และ
ด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก
และน้อย ใกล้เคียงกัน ส่วนด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ
ด้านลักษณะสถาบันการศึกษา แม้ว่าจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับ
อันดับของการเลือกคณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($P - value = 0.063$ และ 0.295) แต่พบว่า ปัจจัย
ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการตัดสินใจเลือกคณะ
แพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง ในระดับมาก ซึ่งตรงกับ
ค่านิยมทางสังคม ที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลาน
เข้าเรียนในคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่เรียนสำเร็จแล้ว
มีหน้าที่การงานที่มั่นคง สำหรับปัจจัยด้านลักษณะสถาบัน
การศึกษา เป็นปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการพิจารณาเลือก
คณะวิศวกรรมเป็นอันดับหนึ่ง ในระดับปานกลาง และ
เลือกคณะแพทยศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง อยู่ในระดับมาก
และน้อย ใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กองส่งเสริมการมีงานทำ. (2540). *การตัดสินใจเลือกอาชีพ*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2556 จาก <http://www.rvsd.ac.th/jobs/advice/gist.html>
- กัญจนญ์ เตือนเหมือน. (2551) “ปัจจัยจุดใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม”. ศรีปทุมปริทัศน์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1. มกราคม - มิถุนายน สืบค้นจาก <http://ednet.kku.ac.th/~sompong/217300/meantools.htm>
- ดลฤดี สุวรรณศิริ. (2542). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ทั่วประเทศ” *วารสารพัฒนาสังคม*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, 2550 หน้า 157 - 174
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สงบ ลินสังจิตร. (2549). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559) : ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุชา จันท์เอม. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อารมณีย์ เพชรชื่น. (2547). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน*. *วารสารศึกษาศาสตร์* ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือน พฤศจิกายน 2546 - มีนาคม 2547
- Coombs ad Ahmed .(1974). *Attacking Rural Poverty : How Nonformula Education can Help a Research for World Bank Development*. USA : John Hopkins University Press.

ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

Emotional Stability and Adversity Quotient among Student at Boromarajonani College of Nursing, Phayao.

สิริวัลักษณ์ ไชยลังกา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและเพื่อน กับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พะเยา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 355 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์ แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน และแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870, .909, .870, .816, .874, .904 และ .928 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบไควร์สแควร์ (Chi - square test) ผลการวิจัย พบว่า

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 52.8 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 86.4 ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) และมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .001, .000 และ .010 ตามลำดับ) และปัจจัยด้านชั้นปีที่ศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า ชั้นปีที่ 2554 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 61.2 ชั้นปีที่ 2 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 43.2 และชั้นปีที่ 3 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 37.8 แสดงให้เห็นว่าชั้นปีที่สูงขึ้นมีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในชั้นปีที่สูงขึ้นนักศึกษา ยิ่งมีความเครียดมากขึ้น ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถ

ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาด้วยการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระหว่างการเรียนการสอน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน และควรมีการศึกษาถึงสาเหตุแท้จริงที่ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่สูงขึ้นมีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงเพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

คำสำคัญ: ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This descriptive research was aimed to study the percentage of the **emotional stability and adversity quotient among students** and to analyze the relationships between selected factors and the **emotional stability including adversity quotient**. The participants were 355 students attending in 2011. The data were collected by using seven questionnaires regarding the emotional stability, the **adversity quotient**, the relationship among their families, the style of take care by families, the relationship between teachers and students, teaching and learning atmosphere, the relationship among their friend. The reliability of those questionnaire were 0.870, .909, .870, .816, .874, .904 and .928 respectively. The data were analyzed by using descriptive statistic and Chi-square test. **The finding showed that just over a half** of participants (52.8%) had the **emotional stability at medium level**. However, the majority of them (86.4%) had the **adversity quotient at high level**. The relationship between teachers and students had significantly related with the **emotional stability** at $p\text{-value}=0.000$. Moreover, it also had significantly related with the **adversity**

quotient at $p\text{-value} = .014$. The teaching and learning atmosphere, **the relationship among their friend and their average grade** were significantly relevant with the ability of **adversity quotient** at $p\text{-value}= .001, .000$ and $.010$ respectively. Regarding, the different of academic year, it was found that the different academic year was significantly related with the **emotional stability** at $p\text{-value} = .004$. It also found that the higher class had been decreasing the **emotional stability**. **The first year students had the emotional stability at high level** with 61.2%, followed by the second year students with 43.2%, and the third year students with 37.8% . It can be seen that the higher year students, the lower of emotional stability

The research suggest that the institution should promote the project for improving the emotional stability and adversity quotient among students by promoting the relationship between teachers and student, improving the relationship between their friend as well as finding the cause of the decreasing in the ability of emotional stability and adversity quotient among students.

Key words : Emotional Stability, Adversity Quotient, Nursing Student

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง สังคมในยุคปัจจุบันมีจุดเปลี่ยนเริ่มตั้งแต่สังคมหน่วยแรก คือ ครอบครัว ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคม ต้องมี

การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ทำให้มีผลต่อค่านิยม ที่เน้นเรื่องวัตถุเพิ่มมากขึ้น สังคมในปัจจุบัน จึงเห็นความสำคัญของการหารายได้เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว ทั้งพ่อและแม่ จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ให้พอเพียงกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น บุตรหลานโดยส่วนใหญ่ มีโอกาสขาดการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด รวมถึงขาดแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เด็กส่วนใหญ่จึงเติบโตขึ้นมาด้วยการดูแลแบบอย่างจากรายการโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ ซึ่งไม่ได้อยู่ในโลกของความเป็นจริงมากนัก และมักแฝงความก้าวร้าว ทั้ง ๆ ที่สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันแรกที่กำหนดคุณค่าขั้นพื้นฐานแก่นมนุษย์ ทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ซึ่งส่งผลต่อบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม ตลอดจนการปรับตัวที่เป็นความพร้อมของจิตใจและสังคมของเด็ก และเยาวชน เพราะระยะแรกของชีวิตเด็กควรได้รับความรักความอบอุ่น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ที่จะแสดงออกเป็นพฤติกรรม โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู รวมถึงพฤติกรรมของคน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูกและคนในครอบครัว

สถาบันครอบครัว จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเข้มแข็งด้านจิตใจและความรับผิดชอบ การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพแล้ว สถาบันการศึกษา ก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก เพราะการใช้เวลาในสถาบันการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา อยู่ในสถาบันมากกว่าอยู่ที่บ้าน สถาบันการศึกษา จึงต้องช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และเชาว์ปัญญา โดยมีครูอาจารย์ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี และนอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันมุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม ให้เกิดความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเชาว์ปัญญา มุ่งเน้น

ให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์และพัฒนาตนเองตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจำเป็นต่อการใช้ชีวิต เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตนเอง แก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ปรับอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ เพื่อให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข สามารถเผชิญปัญหาการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้โดยอาศัยการอบรมบ่มนิสัย (วินัส ภักดีธนา, 2546 : 1)

ดังนั้นสถาบันหลักที่มีส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม ได้แก่สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา แต่สิ่งที่มีส่วนต่อการพัฒนา คือ สภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชน จะเสริมสร้างต่อความมั่นคงทางอารมณ์อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะวัยรุ่น เป็นช่วงเปลี่ยนแปลงระหว่างเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและเข้ากับสภาพแวดล้อม จะแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆ ได้ ดังนั้น ความมั่นคงทางอารมณ์จึงมีความสำคัญมากที่จะช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ (ใจทิพย์ พวงทอง, 2540)

ถึงแม้ความมั่นคงทางอารมณ์จะเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน แต่ยังมีสิ่งส่งเสริมให้คนเราประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้น ต้องอาศัยความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์หรือความลำบาก คนที่มีความสามารถเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหา พยายามหาวิธีแก้ปัญหาอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถผ่านปัญหาหรือความยากลำบากเหล่านั้นด้วยทางออกที่ดีที่สุด และเกิดผลดีต่อตนเองและสังคมมากที่สุด (Stoltz, 1997) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จกับผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวมักไม่มีสิ่งใดแตกต่างกันมากนักในด้านความรู้ ความสามารถ อายุ หรือความเฉลียวฉลาด แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันชัดเจน คือ

การมีจิตใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มีความคิดที่จะต่อสู้และฟันฝ่าอุปสรรค อันเป็นรูปแบบของการจัดการปัญหา ซึ่งเกิดขึ้นโดยสังขมาจากประสบการณ์วัยเด็ก สังขมาจากการคิดและพฤติกรรม ทำให้เกิดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเกิดพลังความคิดและทำอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ดังนั้น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค จึงเป็นความเชื่อใหม่ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งท้าทายและพยายามหาวิธีนำพลังที่มีอยู่ในตนเองออกมาเผชิญกับปัญหาและต่อสู้อุปสรรค (เกสร คุ่มดี, 2546) สรุปได้ว่า ความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน แต่ก็ยังพบว่าวัยรุ่นจำนวนมากที่ยังมีปัญหาคความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรค ทำให้ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา เป็นสถานบันการศึกษา ที่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต ให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม ส่งเสริมการพัฒนาการทำงานเป็นทีม การพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ การเผชิญปัญหา เนื่องจากสภาพการณ์การทำงานของพยาบาล นักศึกษาและบัณฑิตต้องใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอ เพื่อดูแลด้านสุขภาพแก่ประชาชน ในการใช้กระบวนการพยาบาลตั้งแต่การวินิจฉัยปัญหา การหาข้อมูลสนับสนุน การดูแลการให้การพยาบาล ซึ่งการดูแลผู้เจ็บป่วย จะเห็นความทุกข์ของผู้ป่วยและครอบครัว พยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งที่ต้องเป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และให้บริการด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ จะทำให้การให้การพยาบาลมีคุณภาพ และสามารถเผชิญกับปัญหาตามสถานการณ์จริง และวางแผนแก้ไขปัญหาในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวในแต่ละสถานการณ์ได้ ดังนั้น นักศึกษาพยาบาลต้องมี

ความมั่นคงทางอารมณ์ และมีทักษะในการเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้ จึงจะเป็นที่พึงให้แก่ผู้เจ็บป่วยและครอบครัวได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ทราบระดับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและการฟันฝ่าอุปสรรคและเป็นข้อมูลแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
2. เพื่อวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องระหว่างระหว่างปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ บรรยากาศการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ กับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้เป็นการศึกษาความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 - 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 355 คน

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนาจากแบบสอบถามของ ธิดา จิตพิพานิชยางกูร (2551) และได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก หาค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

จำนวน 7 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นจากการนำไปใช้ โดยใช้
สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (- COefficient) ของ ครอนบาค
(Cronbach) เท่ากับ .946 โดยมีรายละเอียดคือ

1. แบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870

2. แบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญ
ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .909

3. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .870

4. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ.816

5. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์
และนักศึกษา จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ.
874

6. แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน
จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .904

7. แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.928

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความมี 2 ลักษณะ คือ
ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ เกณฑ์การให้น้ำหนัก
คะแนน มีดังนี้

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงมากที่สุด
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลผล

1. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดความมั่นคงทางอารมณ์ จำนวน 20 ข้อ

คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

70.00 - 100.00 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง

50.00 - 69.99 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง

20.00 - 49.99 มีความมั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ

2. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่า

อุปสรรคจำนวน 40 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 40 - 200 คะแนน

คะแนนเฉลี่ย

ความหมาย

140.00 - 200.00 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับสูง

100.00 - 139.99 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

อยู่ในระดับปานกลาง

40.00 - 99.99 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ

3. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ
4. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล อยู่ในระดับต่ำ
5. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา จำนวน 15 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 75 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
52.50 - 75.00	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษายู่ในระดับสูง
37.50 - 52.49	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษายู่ในระดับปานกลาง
15.00 - 37.49	มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษายู่ในระดับต่ำ
6. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 20 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 100 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
70.00 - 100.00	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง
50.00 - 69.99	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
20.00 - 49.99	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับต่ำ
7. คะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 15 ข้อ
คะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 75 คะแนน
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
52.50 - 75.00	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับสูง
37.50 - 52.49	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
15.00 - 37.49	มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ และทดสอบไคว์สแควร์ (Chi - square test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปพบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา จำนวน 355 คน เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 42.5 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 89.3 มีอายุ 21 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.0 โดยมีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 20.90 ปี และมีเกรดเฉลี่ย 2.50-3.00 ร้อยละ 31.8 เกรดเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.85 สำเร็จการศึกษาสูงสุดคือมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 คิดเป็น ร้อยละ 91.0 และมีพี่น้องจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 โดยมีพี่น้องเฉลี่ย 2.55 คน

ผลการศึกษาร้อยละความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการแก้ไขปัญหา พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 52.8 มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคใน ระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 86.4 มีสัมพันธภาพ ในครอบครัวระดับสูง คิดเป็น ร้อยละ 94.9 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 92.9 มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูง คิดเป็น ร้อยละ 70.1 มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 56.3 และมีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 88.1

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับสูง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 51.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ระดับปานกลาง มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 33.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

ระดับต่ำ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ระดับสูง ร้อยละ 50.0 ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า ชั้นปีที่ 1 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 61.2 ชั้นปีที่ 2 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 43.2 และชั้นปีที่ 3 มีความมั่นคงทางอารมณ์ระดับสูง ร้อยละ 37.8 ส่วนปัจจัยด้าน สัมพันธภาพ ในครอบครัว,การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล, บรรยากาศการเรียนการสอน, และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .451, .534, .098, และ .116 ตามลำดับ)

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ สามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 90.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับปานกลางมีความสามารถในการเผชิญ ปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 77.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 66.7 ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถ ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .001) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียน การสอน ระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 95.6 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีบรรยากาศการเรียนการสอน ระดับปานกลางมีความ สามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 81.4 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียน การสอน ระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 70.6 และปัจจัยด้าน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับ

กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .000) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 89.7 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ระดับปานกลางมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 61.0 และ กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอน ระดับต่ำ มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง ร้อยละ 0.00 ส่วนปัจจัยด้าน สัมพันธภาพในครอบครัว, การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล, และชั้นปีที่ศึกษา ไม่มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .848, .531, และ .053 ตามลำดับ)

อภิปรายผล

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ บรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย แสดงว่าตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามมีความเกี่ยวข้องกัน

สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .000) และมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (P-value = .014) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับสูงมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มที่มีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาระดับปานกลางและต่ำ

แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาจะทำให้ให้นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์สูง และมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (พรจิรา วงศ์ชนะภัย 2545 : 62) พบว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการระหว่างนักเรียนกับครูสูง จึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาและการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี ซึ่งสุชา จันทน์เอม (2540) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทศนคติของพ่อแม่มีส่วนสร้างอารมณ์ของเด็ก เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง พ่อแม่ที่มีความขัดแย้งกันอยู่เสมอ พ่อแม่ที่ไปทำงานทั้งวันหรือพ่อแม่ที่ดูแลเอาใจใส่ลูกมากเกินไป จะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กที่ก้าวร้าวได้ เด็กที่เป็นลูกคนโตบางคนมักเป็นคนเจ้าอารมณ์มากกว่าเด็กคนหลังๆ เพราะเขาเรียนรู้ว่าการร้องไห้ทำให้เขาได้ในสิ่งที่ต้องการแทบทุกครั้ง ส่วนเด็กที่พ่อแม่ขัดแย้งกันอยู่เสมอ จะทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้มีปัญหาในการปรับตัวต่อมา ชั้นปีที่ศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอารมณ์ (P-value = .004) โดยพบว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มีความมั่นคงทางอารมณ์สูงกว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 2 และ 3 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเรียนวิชาชีพพยาบาล เป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบสูงที่ต้องดูแลสุขภาพ และรับผิดชอบต่อชีวิตผู้ป่วย จึงทำให้นักศึกษาต้องเรียนหนักทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรกนก ปิงเมือง และคณะ (2552) ที่สำรวจภาวะสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา พบว่า ชั้นปีที่ 1, 3 และ 4 มีปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในลำดับที่ 1 ส่วนชั้นปีที่ 2 ปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่สำคัญลำดับที่ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งทิพย์ โพธิ์ชุ่ม(2544) ที่ศึกษาต้นเหตุความเครียด ระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดในนักศึกษาพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ต้นเหตุความเครียดที่มีอิทธิพลต่อการจำแนกระดับความเครียดมากที่สุดคือ ด้านการเรียนการสอนภาคทฤษฎี (ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2) และด้านการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (ชั้นปีที่ 3 และ 4) ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ในชั้นเรียนที่สูงขึ้น นักศึกษา ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบสูงขึ้น และการฝึกปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตของผู้ป่วยมากขึ้น นักศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น จึงทำให้เกิดความเครียดมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์ลดลงได้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ($P\text{-value} = .001$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบรรยากาศการเรียนการสอนระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธิดา จิตพิพานิชยางกูร (2550) ที่พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนส่งผลทางบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่อยู่ในบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนการสอนจะส่งผลให้มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี เนื่องจากบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา การเปิดโอกาสให้ศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ศึกษาได้ซักถามในสิ่งที่สงสัย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจ กล้าคิด กล้าทำ และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ($P\text{-value} = .000$) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ในระดับสูง มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคระดับสูง มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนระดับปานกลางและต่ำ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคได้ดี อธิบายได้ว่า การเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคหากมีเพื่อนที่เข้าใจ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือที่ดีก็จะทำให้ผ่านฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ได้โดยง่ายตาย

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก ปิงเมือง. (2552) รายงานสถานการณ์ภาวะสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา.
- เกษร ภูมิดี. (2546). การศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ
และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยา
การศึกษา). : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรม
เลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดา จิตติพานิชยางกูร. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางอารมณ์และความสามารถ
ในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งทิพย์ โพธิ์ชุ่ม. (2544). ต้นเหตุความเครียด ระดับความเครียด และวิธีการเผชิญความเครียด
ในนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาคลินิก มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วินัส ภักดิ์นรา. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ (EQ)
และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ). วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชา จันท์โฮม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556

Hospital Costing in Phayao Province for 2013 fiscal year

อัญชลี แก้วหมุด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนบริการของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การบริหารงานและเป็นแนวทางในการวางแผนจัดสรรทรัพยากร ทำการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บรวบรวมข้อมูลปีงบประมาณ 2556 (1 ตุลาคม 2555 - 30 กันยายน 2556) และ ทำการวิเคราะห์ต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อวิเคราะห์ระบบงาน และทำการศึกษาด้านต้นทุน (Cost Analysis) สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า สัดส่วนการใช้ต้นทุนมีต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด (ร้อยละ 54.09) รองลงมาได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุ (ร้อยละ 41.66) น้อยที่สุดได้แก่ ต้นทุนค่าเสื่อมราคา (ร้อยละ 4.25) การใช้ต้นทุนรวมของหน่วยบริการผู้ป่วยโดยตรง พบว่า งานบริการผู้ป่วยนอก ร้อยละ 61.99 งานบริการผู้ป่วยในร้อยละ 38.01 และโรงพยาบาลทั่วไปใช้ต้นทุนรวมร้อยละ 74.40 โรงพยาบาลชุมชนใช้ต้นทุนรวมร้อยละ 25.60 เมื่อแยกตามประเภทโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลทั่วไปมีต้นทุนเฉลี่ยผู้ป่วยนอก 960.26 บาท ต่อครั้ง ผู้ป่วยใน 12,028.02 บาทต่อราย 2,944.66 บาทต่อวันนอนและ 10,584.06 บาทต่อ AdjRw ส่วนโรงพยาบาลชุมชนมีต้นทุนเฉลี่ยผู้ป่วยนอก 631.18 บาทต่อครั้ง ผู้ป่วยใน 6,181.50 บาทต่อราย 1,855.54 บาทต่อวันนอนและ 9,477.69 บาทต่อAdjRw อัตราคืนทุนจากผลประโยชน์ของการของโรงพยาบาล ในจังหวัดพะเยา พบว่า โดยเฉลี่ย

มีอัตราคืนทุนเมื่อเทียบระหว่างรายได้ทางบัญชีและต้นทุนของโรงพยาบาลมีอัตราคืนทุนต่ำกว่าอัตราคืนทุนเมื่อเทียบค่าใช้จ่ายในทางบัญชี

ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการใช้งบประมาณ การบริหารงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา และหน่วยบริการในสังกัด รวมทั้งแสดงถึงการใช้จ่ายต้นทุนค่าแรงและต้นทุนค่าวัสดุ โดยมีความสามารถดำเนินการได้คือการลดต้นทุนค่าแรงโดยการจัดระบบงานให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ปฏิบัติงานหรือการสามารถสลับหน้าที่กันได้ของเจ้าหน้าที่ อีกแนวทางหนึ่งคือการลดต้นทุนค่าวัสดุ โดยลดการใช้วัสดุสิ้นเปลือง พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง

คำสำคัญ : ต้นทุน โรงพยาบาล ปีงบประมาณ

Abstract

The purposes of this research were to determine the Hospital Costing in Phayao Province for 2013 fiscal year. To make basic information useful to policy makers, administration ,for planning and resource allocation. This descriptive study was the retrospective data were collected by October 1, 2012 to September 30, 2013 through a program of Health insurance department. Data collection and analyzed by all hospital. Make the information so readily available for analysis at the provincial level.

The cost of hospital in Phayao FY 2013, The proportion of the cost found that the highest labor cost (54.09 percent) Cost of materials (41.66 percent) and depreciation cost are less (4.25 percent).

When series by type of hospital found general hospital have higher unit cost than community hospitals all of outpatient and inpatient (per visit / per length of stay / per AdjRw). The average cost of general hospital was show that outpatient 960.26 baht per visit in patient 12,028.02 baht per visit 2,944.66. AdjRw 10,584.06 baht per day and the average cost of community hospital was show that outpatient 631.18 baht per baht per visit, inpatient 6,181.50 baht per visit 1,855.54 / 9,477.69 baht per baht per day and per AdjRw.

In consideration of the rate of return by hospitals in Phayao Province found the average rate of return was show that cost of the hospital has the rate of return lower than the rate of return by accounting income.

The results of this study can be used for planning the budget, administration in Phayao Public Health office includes under providers. It shows the labor cost and material cost, that can be reduce labor costs by mange the system to suit the number of practitioners or can rotate the authorities. Another to reduce material costs by reducing the use of consumables, development the suitable inventory and procurement management.

Key words : Cost, Hospital, fiscal year

บทนำ

ภายใต้นโยบายการบริหารงบประมาณของรัฐบาล ที่ต้องการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ทำให้หน่วยบริการ ทุกแห่งต้องวางแผนการทำงาน และจัดทำแผนงบประมาณ ที่ชัดเจน รวมถึงติดตามกำกับอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เป็นระบบ การคำนวณต้นทุนบริการหรือ Unit Cost จึงเป็นเรื่องจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้ทราบต้นทุนที่แท้จริงและเป็นเครื่องมือการทำงานในระยะยาว การศึกษาต้นทุน บริการของหน่วย

บริการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2554 กลุ่มเป้าหมายคือ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาล ชุมชนซึ่งมีความพร้อม และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ในปี 2556 ทุกหน่วยบริการของสำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุขจะต้องดำเนินการจัดทำต้นทุน ให้เป็นผลสำเร็จ นอกจากนี้การจัดทำต้นทุนบริการยังได้ ถูกกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดสำคัญในระดับกระทรวง อย่างไรก็ตามการจัดทำต้นทุนหน่วยบริการจะสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ความพยายามของผู้จัดทำ และที่สำคัญคือนโยบายจากผู้บริหารหน่วยงานที่ชัดเจน

จังหวัดพะเยามีการดำเนินการจัดทำต้นทุนต่อหน่วย ในหน่วยบริการทุกแห่งเต็มรูปแบบ ทั้งในโรงพยาบาลและ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอย่างต่อเนื่องมาโดย ตลอดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 โดยใช้โปรแกรมจาก IHPP เพื่อสะท้อนข้อมูลให้ผู้บริหารประกอบการบริหาร งบประมาณของหน่วยบริการและใช้เป็นเกณฑ์กำหนด อัตราตามการจ่ายภายในจังหวัด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการ แก้ปัญหาระบบการเงินการคลังและขับเคลื่อนนโยบาย การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง ในปีงบประมาณ 2555 ได้มีการดำเนินการวิเคราะห์ต้นทุน โรงพยาบาลตามแนวทางที่กลุ่มประกันสุขภาพกำหนด ทั้งนี้พบว่ายังขาดการวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลทั้งในและ ระหว่างโรงพยาบาล เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ได้อย่างแท้จริงในจังหวัดพะเยา

งานการเงินและบัญชี ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556” เพื่อทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ที่โรงพยาบาลในจังหวัดพะเยาได้จัดทำตามแนวทางที่กลุ่ม ประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการบริหารจัดการระดับจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและอัตราการคืนทุนของ โรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยเก็บ รวบรวมข้อมูลปีงบประมาณ 2556 (1 ตุลาคม 2555 - 30 กันยายน 2556) และทำการวิเคราะห์ต้นทุนของ โรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อวิเคราะห์ระบบงานและ ทำการศึกษาต้นทุน (Cost Analysis) โดยจะวิเคราะห์ ในมุมมองของผู้ให้บริการ (Provider) คำนึงถึงเฉพาะต้นทุน ที่หน่วยบริการต้องจ่ายเพื่อให้มีบริการเกิดขึ้น ทำการ ศึกษาแบบย้อนหลัง กรณีไม่สามารถหาข้อมูลได้จะทำการ ศึกษาไปข้างหน้า เช่น กรณีการจัดสรรเวลาของเจ้าหน้าที่ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาไว้ดังนี้

1. สสำรวจและศึกษาโครงสร้างของระบบงาน (System Analysis) และโครงสร้างการบริหารงบประมาณ ของหน่วยบริการ การสนับสนุนการให้บริการระหว่าง หน่วยงาน

2. จำแนกและจัดกลุ่มหน่วยงานต้นทุน/หน่วย กิจกรรม (Identification and Grouping) ตามลักษณะหน้าที่ และความสัมพันธ์ที่แท้จริงในการบริการ และสนับสนุนกัน ของแต่ละหน่วยงาน โดยจัดออกเป็น 3 หน่วยต้นทุน คือ กลุ่มหน่วยต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non revenue Producing Cost Center: NRPCC)

กลุ่มหน่วยต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ (Revenue Producing Cost Center: RPCC)

กลุ่มหน่วยต้นทุนที่ให้บริการผู้ป่วยโดยตรง (Patient Service: PS)

3. กำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกระจายต้นทุน
4. ศึกษาต้นทุนโดยตรง (Total Direct Cost) ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ต้นทุนค่าแรง ค่าเสื่อมราคา
5. การคำนวณต้นทุนรวม (Full Cost) ของหน่วยงาน ที่ให้บริการผู้ป่วยโดยตรง (Patient Service) โดยรวมต้นทุน โดยตรงและต้นทุนทางอ้อมที่ได้จากการปันส่วน

6. การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยบริการ โดยนำ ต้นทุนรวมหารด้วยจำนวนการบริการของแต่ละหน่วยงาน ที่ให้บริการแก่ผู้ป่วยซึ่งพิจารณาต้นทุนของงานบริการ ผู้ป่วยนอก และต้นทุนงานบริการผู้ป่วยใน

7. วิเคราะห์ส่วนประกอบของต้นทุน โดยวิเคราะห์ อัตราส่วนของต้นทุนค่าแรง : ค่าวัสดุ: ค่าลงทุน อัตราส่วน ของต้นทุนรวมของผู้ป่วยนอก: ผู้ป่วยใน ตามระดับของ โรงพยาบาล

8. วิเคราะห์อัตราการคืนทุนโดยเปรียบเทียบ ระหว่างรายได้ทางบัญชีและต้นทุนของโรงพยาบาล (ต้นทุนทางบัญชีและต้นทุนที่แท้จริง)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบเก็บข้อมูลตามคู่มือของกลุ่มประกันสุขภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเก็บรวบรวมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนของ โรงพยาบาล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ของทุกโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พะเยา จำนวน 7 แห่ง ได้แก่โรงพยาบาลชุมชนจำนวน 5 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไปจำนวน 2 แห่ง หลังจากนั้นทำการ ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลต้นทุน รวมถึงผลงานการให้บริการ (ซึ่งทุก โรงพยาบาลบันทึกในโปรแกรมของกลุ่มประกันสุขภาพ)

ทำการเรียบเรียงข้อมูลเพื่อพร้อมสำหรับการวิเคราะห์
ในภาพรวมระดับจังหวัด โดยทำการวิเคราะห์หัตถ์ตราส่วน
ของต้นทุนค่าแรง : ค่าวัสดุ : ค่าลงทุน อัตราส่วนของ
ต้นทุนรวมของผู้ป่วยนอก : ผู้ป่วยในรวมถึงอัตราการคืนทุน
โดยเปรียบเทียบระหว่างรายได้ทางบัญชีและต้นทุนของ
แต่ละโรงพยาบาล(ต้นทุนทางบัญชี และต้นทุนที่แท้จริง)
สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องต้นทุนของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา
ปีงบประมาณ 2556 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนบริการ
ของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
พะเยา เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการ
กำหนดนโยบาย การบริหารงานและเป็นแนวทางในการ
วางแผนจัดสรรทรัพยากร ทำการศึกษาเชิงพรรณนา
เก็บรวบรวมข้อมูลปีงบประมาณ 2556 (1 ตุลาคม 2555
- 30 กันยายน 2556) และทำการวิเคราะห์ต้นทุนของ
โรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อวิเคราะห์ระบบงานและ
ทำการศึกษาค่าต้นทุน (Cost Analysis) สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ
และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยามีโรงพยาบาลทั้งสิ้น 7 แห่ง
แบ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไป 2 แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด
30 เตียงจำนวน 5 แห่ง โดยมีบุคลากรสาขาที่จำเป็น
ทางการแพทย์ ประกอบด้วยแพทย์ทั้งสิ้น 87 คน
ทันตแพทย์ 41 คน เภสัชกร 62 คน และพยาบาลวิชาชีพ
907 คน และปริมาณงานในภาพรวมโรงพยาบาลทุกแห่ง
พบว่า ให้บริการผู้ป่วยนอก 3,345 รายต่อวัน ผู้ป่วยใน
161 รายต่อวัน

2. ต้นทุนต่อหน่วย แยกเป็น ต้นทุนค่าแรง พบว่า
ใช้ต้นทุนค่าแรงไปทั้งสิ้น 961,618,694.54บาท และ
หน่วยต้นทุนที่ใช้ต้นทุนค่าแรงมากที่สุดได้แก่ หน่วยต้นทุน
ที่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 34.89 รองลงมาได้แก่ หน่วยต้นทุน
ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 25.96 น้อยที่สุดได้แก่ หน่วยงาน
อื่นๆ ร้อยละ 4.19 ต้นทุนค่าวัสดุ พบว่า ใช้ต้นทุนค่าวัสดุ

ไปทั้งสิ้น 740,494,757.09 บาท หน่วยต้นทุนที่ใช้ต้นทุนค่า
วัสดุสูงที่สุดได้แก่ หน่วยต้นทุนที่ก่อให้เกิดรายได้ (RPCC)
ร้อยละ 63.43 รองลงมาได้แก่ หน่วยต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิด
รายได้ ร้อยละ 14.98 น้อยที่สุดได้แก่ หน่วยต้นทุน
ผู้ป่วยใน ร้อยละ 4.01 ต้นทุนลงทุน พบว่า ใช้ต้นทุนค่า
ลงทุนไปทั้งสิ้น 75,571,644.77 บาท หน่วยต้นทุนที่ใช้
ต้นทุนลงทุนสูงที่สุดได้แก่ หน่วยต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
ร้อยละ 43.56 รองลงมาได้แก่ หน่วยต้นทุนที่ก่อให้เกิด
รายได้ ร้อยละ 25.09 และน้อยที่สุดได้แก่ หน่วยต้นทุนอื่นๆ
ร้อยละ 1.75 ต้นทุนทางตรง (Total Direct Cost)
พบว่า มีการใช้ต้นทุนในปีงบประมาณ 2556 ไปทั้งสิ้น
1,777,685,096 บาท มีการใช้ต้นทุนทางตรงสูงที่สุด
ในหน่วยงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 46.36 รองลงมา
ได้แก่ หน่วยงานที่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 22.13 น้อยที่สุด
ได้แก่ หน่วยงานอื่นๆ ร้อยละ 6.52 ต้นทุนทางอ้อม
(Indirect Cost) ของหน่วยบริการผู้ป่วย พบว่า มีการกระจาย
ต้นทุนทางอ้อมสู่หน่วยงานที่ก่อให้เกิดรายได้สูงที่สุด ร้อยละ
33.90) รองลงมาได้แก่หน่วยงานที่ให้บริการผู้ป่วยใน ร้อยละ
30.75 น้อยที่สุดได้แก่ หน่วยงานอื่นๆ ร้อยละ 4.73 ต้นทุน
รวมของหน่วยบริการ (Full Cost) พบว่า มีต้นทุนรวม
สูงที่สุดในหน่วยงานที่ก่อให้เกิดรายได้ ร้อยละ 54.12
รองลงมาได้แก่ หน่วยงานบริการผู้ป่วยนอก ร้อยละ 23.08
น้อยที่สุดได้แก่ หน่วยงานอื่นๆ ร้อยละ 7.61 จำนวนผู้รับ
บริการในหน่วยบริการ เมื่อรวมทุกโรงพยาบาล พบว่า มีการ
ให้บริการผู้ป่วยนอก 1,220,806 ครั้ง ผู้ป่วยใน 58,694 ราย
(คิดเป็น 228,212 วัน, 59,287.26 AdjRw) ต้นทุนต่อ
หน่วยงานบริการ (Unit Cost) เมื่อกระจายต้นทุนของ
หน่วยงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และหน่วยงานที่ก่อให้เกิด
รายได้ มายังหน่วยงานบริการผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน พบว่า
ต้นทุนต่อหน่วยงานบริการ เฉลี่ย 823.36 บาท ต่อผู้ป่วยนอก
1 ครั้ง เฉลี่ย 10,502.79 บาท ต่อผู้ป่วยใน 1 ราย, 2,701.22 บาท
ต่อผู้ป่วยใน 1 วันนอน และ 10,397.69 บาท ต่อผู้ป่วยใน
1 AdjRw

3. อัตราคืนทุน พบว่าโดยเฉลี่ยมีอัตราคืนทุน
เมื่อเทียบระหว่างรายได้ทางบัญชีและต้นทุนของโรงพยาบาล

มีอัตราคิณฑุณต่ำกว่ำอัตราคิณฑุณเมื่อเทียบค้ำใช้จ่ำยในทง บัญชี ทั้งนี้โรงพยาบาลที่มีอัตราคิณฑุณต่อคิณฑุณสูงที่สุด ได้แก่วโรงพยาบาลจุน รองลงมาได้แก่วโรงพยาบาลเชียงม่วน และโรงพยาบาลแม่ใจ ส่วนโรงพยาบาลที่มีอัตราคิณฑุณ เมื่อเทียบกับคิณฑุณน้อยที่สุดได้แก่วโรงพยาบาลดอกค้ำใต้ เมื่อพิจารณอัตราคิณฑุณทงบัญชีพบว่าโรงพยาบาลที่มี อัตราคิณฑุณสูงที่สุดได้แก่วโรงพยาบาลจุน รองลงมาได้แก่ว โรงพยาบาลเชียงม่วน โรงพยาบาลเชียงค้ำและโรงพยาบาล ดอกค้ำใต้ตามลำดับ โรงพยาบาลที่มีอัตราคิณฑุณน้อยที่สุด ได้แก่วโรงพยาบาลพะเยา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องคิณฑุณบริการของโรงพยาบาล ในจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2556 มีประเด็นที่นำม

อภิปรายผลคังนี้

คิณฑุณทงตรง (Total Direct Cost) พบว่ มีการ ใช้คิณฑุณค้ำแรงสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.09 รองลงมา ได้แก่วคิณฑุณค้ำวัสดุ คิดเป็นร้อยละ 41.66 น้อยที่สุดได้แก่ว คิณฑุณค้ำเสื่อมราคา คิดเป็นร้อยละ 4.25 สอดคล้องกับ รายงานข้อมูลคิณฑุณของศูนย์คิณฑุณ กระทรวงสาธารณสุข (<http://cost.cfo.in.th>) (อ้ำงอิง) พบว่ ในประเทศไทย มีคิณฑุณค้ำกลางเพื่อเป็นมาตรฐานของปีงบประมาณ 2555 คิณฑุณเฉลี่ยในโรงพยาบาลท่วไปขนาด 300 เตียง มีคิณฑุณ เฉลี่ยประกอบด้วยค้ำแรง 223,170,353.41 บาท (ร้อยละ 56.25) คิณฑุณค้ำวัสดุเฉลี่ย 146,666,974.97 บาท (ร้อยละ 36.97) และคิณฑุณค้ำलगุณเฉลี่ย 26,902,000.23 บาท (ร้อยละ 6.78) คิณฑุณเฉลี่ยในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง มีคิณฑุณเฉลี่ยประกอบด้วยค้ำแรง 44,267,213.39 บาท (ร้อยละ 57.47) คิณฑุณค้ำวัสดุเฉลี่ย 27,896,804.04 บาท (ร้อยละ 36.21) และคิณฑุณค้ำलगุณเฉลี่ย 4,867,486.93 บาท (ร้อยละ 6.32) และสอดคล้องกับผลการคิณฑุณของ มลฤดี บำรุงชู (2554) ได้ทำการวิเคราะห์คิณฑุณต่อหน่วยโรงพยาบาล บันนังสตา จังหวัดยะลา ปีงบประมาณ 2554 ผลการคิณฑุณ

พบว่ คิณฑุณค้ำแรง:คิณฑุณค้ำวัสดุ:คิณฑุณค้ำलगุณ เท่ากับ 63.18:30.49:6.33 โดยมีคิณฑุณพื้นฐานและคิณฑุณค้ำ รักษาพยาบาลสอดคล้องกับผลการคิณฑุณของโรงพยาบาล พลับพลาชัย (2555) ได้ทำการคิณฑุณคิณฑุณต่อหน่วยของ โรงพยาบาลพลับพลาชัย ปีงบประมาณ 2555 ผลการ คิณฑุณ พบว่ มีคิณฑุณค้ำแรง คิณฑุณค้ำวัสดุ คิณฑุณค้ำलगุณ ร้อยละ 56.72:36.39:6.89 ตามลำดับ คิณฑุณรวมเมื่อพิจารณา ร้อยละของคิณฑุณรวมของโรงพยาบาลในจังหวัดพะเยา พบว่ งานบริการผู้ป่วยนอกมีการใช้คิณฑุณรวมร้อยละ 61.99 งานบริการผู้ป่วยในใช้คิณฑุณรวมร้อยละ 38.01 ทั้งนี้ พบว่ โรงพยาบาลท่วไปที่ใช้คิณฑุณรวมมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 74.40 คิณฑุณต่อหน่วยบริการ พบว่โรงพยาบาล ท่วไปมีคิณฑุณเฉลี่ยผู้ป่วยนอก 960.26 บาทต่อครั้ง ผู้ป่วยใน 12,028.02 บาทต่อราย 2,944.66 บาท ต่อวันนอน และ 10,584.06 บาท ต่อ AdjRw ส่วนโรงพยาบาลชุมชน มีคิณฑุณเฉลี่ยผู้ป่วยนอก 631.18 บาทต่อครั้ง ผู้ป่วยใน 6,181.50 บาท ต่อราย 1,855.54 บาท ต่อวันนอน และ 9,477.69 บาท ต่อ AdjRw สอดคล้องกับผล การคิณฑุณของกัญจน ดิษยาธิคม (2543) ได้คิณฑุณ การวิเคราะห์คิณฑุณและคิณฑุณต่อหน่วยบริการของ โรงพยาบาลตังปีงบประมาณ 2541 ผลการวิจัยพบว่ ในปีงบประมาณ 2541 โรงพยาบาลตัง มีคิณฑุณต่อครั้ง ของงานบริการผู้ป่วยนอกเท่ากับ 205.68 บาท งานอุบัติเหตุ จุกเงินเท่ากับ 197.52 บาท งานทันตกรรมเท่ากับ 204.59 บาท และงานไตเทียมเท่ากับ 5,717.84 บาท ส่วนงานบริการผู้ป่วยในมีคิณฑุณเฉลี่ยต่อรายที่มารับบริการ เท่ากับ 4,905.38 บาท คิณฑุณเฉลี่ยต่อวันที่ให้บริการเท่ากับ 1,125.18 บาท โดยมีคิณฑุณเฉลี่ยต่อรายที่มารับบริการของ หอผู้ป่วยหนักคัลยกรรมสูงที่สุดเท่ากับ 18,783.70 บาท หอผู้ป่วยสูติกรรมต่ำที่สุดเท่ากับ 3,136.87 บาท คิณฑุณ เฉลี่ยต่อวันนอนของหอผู้ป่วยหนัก อายุรกรรมสูงที่สุด เท่ากับ 5,242.26 บาท หอผู้ป่วยพิเศษต่ำสุดเท่ากับ 915.60 บาท

เอกสารอ้างอิง

กัญจนา ดิษยาธิคม. การวิเคราะห์ต้นทุนและต้นทุนต่อหน่วยบริการของโรงพยาบาลต้ง ปีงบประมาณ 2541.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2543.

มลฤดี บำรุงชู. (2554). การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการ โรงพยาบาลบันนังสตา จังหวัดยะลา
ปีงบประมาณ 2554.

รายงานข้อมูลต้นทุนของศูนย์ต้นทุน กระทรวงสาธารณสุข. (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557
จาก <http://cost.cfo.in.th/>

โรงพยาบาลพลับพลาชัย. ต้นทุนต่อหน่วยของโรงพยาบาลพลับพลาชัย ปีงบประมาณ 2555.

ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ
ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล
ที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
Perception of nursing students on their nursing skills and their
professional attitudes after their first clinical practice,
Boromrajonani College of Nursing, Phayao

สมศรี ทาทาน, อัมพร ยานะ
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะปฏิบัติการพยาบาล ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพ หลักการและเทคนิคการพยาบาล และความเกี่ยวข้องกันระหว่างปัจจัย ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติฯ กับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก โดยสำรวจข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 จำนวน 156 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้คือความถี่ ร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (the Pearson's Product moment correlation) และไคสแควร์ (Chi-square tests) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .785$) และพบว่าปัจจัยทุกด้านมีความเกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ (P-value

= 0.000) โดยพบว่านักศึกษาที่รับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนฯ อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ อาจารย์พี่เลี้ยง และความพร้อมของตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติ ผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติฯ นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับมาก (เกรด 4) รับรู้ว่ามีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.7 ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่า นักศึกษาที่รับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี มีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพระดับมาก ร้อยละ 79.2 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล จะช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพได้

คำสำคัญ : ทักษะปฏิบัติการพยาบาล, ทัศนคติต่อวิชาชีพ

Abstract

The objective of this research was to examine the perception of nursing students on factors affecting their nursing skills and their professional attitudes following the first nursing practice on wards. The sample consists were 156 second year nursing student . The research instrument was rating scale assessing nursing skill and professional attitude, which established internal consistency of 0.973. The data base was analyzed frequency, Pearson's Product moment correlation, and Chi-square. It was found that nursing skills was positively correlated with professional attitude at statistic level of $p < .01$ ($r = .785$) and most factor affect nursing skills and professional attitudes (p -value = 0.000). It was found that classroom teaching, clinical teaching, Nursing technique Developmental Project and clinical instructors, clinical nurses, and self-preparation affect nursing skills. And found that classroom teaching affect professional attitude 79.2 percent. The nursing student who have high grade (4 grade) of the principles and nursing techniques subject, perception that nursing achievement affect nursing skills and professional attitudes.

Key words : Nursing Skill, Professional Attitude, nursing student

บทนำ

วิชาชีพการพยาบาล เป็นวิชาชีพที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ เป็นสำคัญ โดยการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว หรือสังคมในส่วนรวม ในการให้บริการสุขภาพ

อนามัยนี้ พยาบาลจะต้องปฏิบัติทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการพยาบาลเป็นอย่างดีและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในการให้บริการพยาบาล แก่ผู้มารับบริการ แต่ละรายได้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ การปฏิบัติการพยาบาลเป็นการกระทำกิจกรรม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัย แก่ผู้รับบริการในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม ทั้งในภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย ทั้งนี้การปฏิบัติจะอยู่บนพื้นฐานของการที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล และหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติการพยาบาล อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพยาบาล การที่จะเกิดผลสำเร็จสูงสุดได้นั้น ย่อมมิใช่จากการทำงานแบบแก้ไขปัญหาไปวันต่อวันเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัย เครื่องมือมาช่วย ในการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์หาแนวทางในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และประสานกัน ของการกระทำต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สมัยพร อาซาลและปณณธร ชัชวรัตน์, 2547)

การพยาบาล คือ การดูแลช่วยเหลือ ให้ผู้ใช้บริการ ได้รับความสะดวก จากสภาพซึ่งไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้และให้กำลังใจในการต่อสู้กับสภาพลำบากที่ต้องเผชิญ ตลอดจนดูแลบุคคลที่ไม่สามารถป้องกันตนเองจากโรคต่างๆ ทั้งที่เกิดจากเชื้อโรค และเกิดจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม งานเหล่านี้พยาบาลทุกคน ได้ปฏิบัติอยู่ทุกวันอย่างภาคภูมิใจ ก่อนที่จะได้เป็นพยาบาลที่มีความสามารถในทุกๆ ด้านจะเริ่มต้นด้วยนักศึกษาพยาบาลที่ต้องเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ซึ่งเป็นการฝึกหัดปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง มีผู้ใช้บริการ คือ ผู้ป่วยจริง โดยขณะนั้น นักศึกษาพยาบาลฟังจะผ่านพ้นการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มาเพียง 1 - 2 ปี เท่านั้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน เพื่อการสร้างเสริม ทั้งทักษะ

การปฏิบัติการพยาบาลเป็นครั้งแรก และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบในวิชาการพยาบาลพื้นฐาน (วิราพรธณ วิโรจน์รัตน์ และพัสมณท์ คุ่มทวีพร, 2547)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ในปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551 ซึ่งในหมวดกลุ่มวิชาชีพวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาล (พย.1203) เป็นวิชาพื้นฐานวิชาแรกที่น่าไปสู่การให้การพยาบาลแก่บุคคลในการประกอบวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งการจัดการเรียนการสอน มีทั้งภาคทฤษฎี ภาคทดลอง (สาธิต - สาธิตย้อนกลับ) และภาคปฏิบัติควบคู่กันไป โดยกำหนดให้มีการเรียนการสอนแก่นักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ซึ่งคณาจารย์ของวิทยาลัยได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอน และให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายวิธี รวมทั้งยังมีโครงการเสริมสร้างทักษะวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาล (โครงการที่สอนน้อง) ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษามีการเรียนรู้หรือรับรู้ (perception) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้หรือรับรู้ ดังกล่าว เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการรวบรวมแปลความ และเปลี่ยนรูปข้อมูล ที่ได้จากการรับความรู้สึกและความจำ โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 แล้วมีการแปลความข้อมูลที่ได้รับ ร่วมกับอาศัยการเรียนรู้เดิม และประสบการณ์ในอดีต จึงทำให้ทราบสาเหตุการเกิด หรือสถานการณ์นั้นเป็นอย่างไร ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรม หรือการตอบสนองของบุคคลนั้นๆ (ขวัญเรือน แพร่งสกุล, 2544) การจัดการเรียนการสอนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลจะจึงเริ่มต้นด้วยการสอนภาคทฤษฎี ตามด้วยการสอนภาคทดลอง ด้วยการสาธิตและการสาธิตย้อนกลับในห้องปฏิบัติการพยาบาล แล้วจึงตามด้วย การสอนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ป่วยและความเชื่อที่ว่า การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองก่อนลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง จะช่วยให้นักศึกษามั่นใจมากขึ้น และปรับตัวในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น

กิจกรรมต่างๆ ก่อให้นักศึกษา เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้ทดลองทำตามทำตามแบบที่อาจารย์สาธิตให้ดู มีอาจารย์คอยดูแลเอาใจใส่ แนะนำกระตุ้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

จากประสบการณ์ฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 พบว่าคุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษามีผลต่อการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยครั้งแรกและมีความหลากหลายมาก ทั้งพื้นฐาน เจตคติ ความรู้สึก และความสามารถในการฝึกปฏิบัติ ทำให้ผลการสอนหรือแม้แต่การรับรู้ของนักศึกษา ต่อการเรียนการสอนวิธีและเวลาเดียวกัน อาจแตกต่างกันจากวัตถุประสงค์ปลายทางที่อาจารย์ตั้งใจให้นักศึกษาได้รับ (วิราพรธณ วิโรจน์รัตน์ และพัสมณท์ คุ่มทวีพร, 2547) และการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลที่ผ่านมา พบว่า อาจารย์พยาบาล อาจารย์พี่เลี้ยง และพยาบาลที่ประจำหอผู้ป่วยที่ขึ้นฝึกปฏิบัติ คาดหวังต่อความสามารถของนักศึกษาสูง โดยคาดหวังว่านักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน มีการปรับตัวตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง เพราะมีวุฒิภาวะได้อย่างเหมาะสมและที่สำคัญ สามารถแบ่งเบาภาระของพยาบาลประจำตึกที่ฝึกปฏิบัติได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้นักศึกษา ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์และพยาบาลบนตึกเท่าที่ควร อีกทั้งบางครั้งยังมีการจ้องจับผิดพฤติกรรมนักศึกษา (วิราพรธณ วิโรจน์รัตน์ และพัสมณท์ คุ่มทวีพร, 2547)

จากผลการศึกษาของวิราพรธณ วิโรจน์รัตน์ และพัสมณท์ คุ่มทวีพร, 2547 ซึ่งศึกษาพบข้อมูลว่าวันแรกของการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการตื่นเต้นต่อการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยดังนี้ “ตื่นเต้นมาก เพราะเราจะต้องทำกับผู้ป่วยที่เป็นคนจริงๆ ไม่ใช่หุ่น เหมือนตอนเรียน” และเนื่องจากข้อมูลจากการส่งต่อของรุ่นพี่ที่มักเกินจริงไปบ้าง และกลุ่มตัวอย่างยังไม่เคยมีประสบการณ์ตรง ในการดูแลผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย

ทำให้เกิดจินตนาการถึงหออผู้ป่วย สภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย และผู้ป่วยในลักษณะอาการต่างๆ ซึ่งมักทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีความกลัว ดังนี้ “พี่ๆ บอกว่าอาจารย์ที่ขึ้นฝึกด้วยดูมาก กลัวมากเลย อยากให้อาจารย์ที่สอนขึ้นด้วย ไม่อยากอยู่ บนวอร์ดกับอาจารย์แปลกหน้าแถมดูด้วย” “กลัวหมดเลย กลัวสารพัด กลัวถูกดู กลัวทำคนไข้เจ็บ กลัวคนไข้ไม่ไหวทำ” นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่าง เคยมีเฉพาประสพการณ์ ฝึกปฏิบัติในห้องสรีรวิทยาทางกายภาพบำบัดนั้น ยังไม่เคย ฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยจริง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจ ในความสามารถของตนเอง กลัวการมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้ป่วย “เหนื่อยและท้อมาก ทำไมเรียนหนักจัง ให้ทำซ้ำไป ซ้ำมาทั้งวัน ไม่มีงานเสร็จ ไม่มีพัก เราคงจะเป็นพยาบาล ที่ดีไม่ได้” “ชั้นวอร์ดเหนื่อยสุดๆ หน้าที่เราคือ การให้อาหารทางสายยาง (feeding) อาบน้ำและทำเตียงให้ผู้ป่วย ทำความสะอาดปากและฟัน (mouth care) ให้ผู้ป่วย และเปลี่ยนถุงปัสสาวะ (urinary bag)” (วิราพรรณ วิโรจน์รัตน์ และพัสมนต์ คุ้มทวีพร, 2547)

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการฝึก ภาควิชาปฏิบัติในวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรกของ นักศึกษา มีความสำคัญต่อการก้าวสู่วิชาชีพการพยาบาล ประสบการณ์ที่ประทับใจในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก จะช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และสามารถสร้าง พยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์และมีคุณภาพ ซึ่งใน กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพได้ หากมีองค์ประกอบด้านการศึกษา อาจารย์พยาบาล อาจารย์พี่เลี้ยง โปรแกรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่มีความ สอดคล้องกัน จากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนวิชา หลักการและเทคนิคการพยาบาลต่างๆ ที่ทางคณะผู้วิจัย จัดให้แก่ นักศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยที่มีผลต่อ ทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการ รับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรกว่า เป็นอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักกิจกรรม

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของหมวดวิชาชีพ การพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาล และทัศนคติต่อวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะปฏิบัติการ พยาบาล ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของการฝึก ภาควิชาปฏิบัติวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ ครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาควิชาปฏิบัติหลักการและ เทคนิคการพยาบาล กับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและ ทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้น ฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะ ปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการทักษะปฏิบัติ การพยาบาลแต่ละด้านกับผลการฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติ หลักการและเทคนิคการพยาบาล และเพื่อศึกษาความ สัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาล แต่ละด้านกับทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษา ที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา โดยผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็น นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 จำนวน 156 คน ที่ได้ผ่านการเรียนการสอนภาคปฏิบัติวิชาหลักการและ เทคนิคการพยาบาล ซึ่งมีความสนใจในการให้ความร่วมมือ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามข้อมูล

ส่วนบุคคล และแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาล และทัศนคติต่อวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่น 0.973

การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาพยาบาลด้วยสถิติพื้นฐานร้อยละ

วิเคราะห์ปัจจัยรายด้านที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาล และทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยสถิติพื้นฐานร้อยละ

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะปฏิบัติการพยาบาล ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติ วิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (the Pearson's Product moment correlation)

วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติการพยาบาล ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล และทัศนคติต่อวิชาชีพ ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi - square tests)

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 18 เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20 - 25 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 89.36 มีภูมิลำเนาในภาคเหนือมากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 57.45 นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 95.70 มีประสบการณ์ฝึกปฏิบัติแผนกอายุรกรรม ที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชายมากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 แผนกศัลยกรรม ที่หอผู้ป่วย

ศัลยกรรมหญิงมากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .785$) และพบว่าปัจจัยทุกด้านมีความเกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ($P\text{-value} = 0.000$) โดยพบว่านักศึกษาที่รับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมากร้อยละ 90.6 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติร้อยละ 91.8 โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนฯ และอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติร้อยละ 92.9 อาจารย์ที่เลี้ยงร้อยละ 93.3 และความพร้อมของตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติร้อยละ 95.2 ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับมาก (เกรด 4) รับรู้ว่ามีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.7 ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่านักศึกษาที่รับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพระดับมากร้อยละ 79.2 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติร้อยละ 85.2 โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนฯ ร้อยละ 80.4 อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติร้อยละ 80.0 อาจารย์ที่เลี้ยงร้อยละ 78.7 และความพร้อมของตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติร้อยละ 80.6 ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติ นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับมาก (เกรด 4) รับรู้ว่ามีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพระดับมากร้อยละ 26.7

ปัจจัยรายด้านที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาล และทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับมาก (เกรด 4) รับรู้ว่ามีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.7 ส่วนทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่า นักศึกษาที่รับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพระดับมากร้อยละ 79.2 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติร้อยละ 85.2 โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนฯ

ร้อยละ 80.4 อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติร้อยละ 80.0 อาจารย์ที่เลี้ยงร้อยละ 78.7 และความพร้อมของตนเอง ในการฝึกภาคปฏิบัติร้อยละ 80.6 ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึก ภาคปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติฯ นักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับมาก (เกรด 4) ระบุว่า มีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพระดับมาก ร้อยละ 26.7

เมื่อพิจารณาจำนวนและร้อยละของปัจจัยที่มีผล ต่อทัศนคติต่อวิชาชีพรายด้าน ตามการรับรู้ของนักศึกษา พยาบาล พบว่า ทักษะปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ($r = .785$) และพบว่าปัจจัยทุกด้านมีความ เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อ วิชาชีพ ($P\text{-value} = 0.000$) โดยพบว่านักศึกษาที่รับรู้ว่าการ จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีผลต่อทักษะปฏิบัติ การพยาบาลอยู่ในระดับมากร้อยละ 90.6 การจัดการเรียน การสอนภาคปฏิบัติร้อยละ 91.8 โครงการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนฯ และอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติร้อยละ 92.9 อาจารย์ที่เลี้ยงร้อยละ 93.3 และความพร้อมของ ตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติร้อยละ 95.2

เมื่อพิจารณาจำนวนและร้อยละของปัจจัยโดยรวม ที่มีผลต่อทักษะการปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อ วิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ปัจจัย โดยรวมมีผลต่อทักษะ การปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติ ต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเมื่อพิจารณาโดยรวมจะเห็นได้ว่า ปัจจัยโดยรวมมีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติ อยู่ในระดับมาก นั้นแสดงว่า การจัดการเรียนการสอน ที่ต่ออาจารย์ผู้สอนต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลาย และอาศัยความร่วมมือจากทั้งนักศึกษา รุ่นพี่ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วย และ มีผลการศึกษาวิจัยหลายๆ เรื่องที่พบว่าอาจารย์พยาบาล ผู้สอนภาคปฏิบัติมีบทบาทสำคัญในการสอนภาคปฏิบัติ

ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจ และกล้าซักถาม มากขึ้น เพราะสิ่งที่นักศึกษาไม่ต้องการมากที่สุด คือ ไม่อยาก ให้อาจารย์พยาบาลตำหนินักศึกษาต่อหน้าผู้ป่วยเมื่อปฏิบัติ การพยาบาลไม่ถูกต้อง การสอนที่มีประสิทธิภาพของ อาจารย์ บ่งบอกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร ที่มีต่อนักศึกษา กล่าวคือ การสอนที่มีประสิทธิภาพเป็น กระบวนการที่มีพลัง และใช้ความพยายามสูงอย่างต่อเนื่อง เปรียบเสมือนการสร้างสะพานเชื่อมโยงของอาจารย์ ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา นั่นคือ อาจารย์ต้องเข้าใจและ สามารถทำนายความรู้สึกและความต้องการของนักศึกษา ได้อย่างถูกต้อง และประเมินความต้องการนั้นอย่างต่อเนื่อง (Boyer, 1990 อ้างในวาสนา นัยพัฒน, 2545) นอกจากนั้น ถ้าอาจารย์มีการแสดงออกที่ดี มีความห่วงใยนักศึกษา อย่างแท้จริง ไวต่อความรู้สึก มีความสามารถในการติดต่อ สื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยอมรับความเป็น บุคคลของนักศึกษา กล่าวคือ ให้เกียรติกับความรู ความสามารถของนักศึกษาเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดง ความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษาอย่างมี เหตุผล ให้ความอิสระต่อนักศึกษาแต่ละคนในการปรับตัว กับวิชาชีพ จะทำให้อาจารย์และนักศึกษามีสัมพันธ์ภาพ ที่ดีต่อกัน นักศึกษาจะเกิดความรู้สึกสบายใจ เชื่อมมัน เกิดความสามารถ และแรงจูงใจมากขึ้น ในการต่อสู้กับการ ศึกษายากขึ้น และส่งผลให้นักศึกษาเลือกที่จะประกอบ วิชาชีพพยาบาล (Hudak and Morton, 1998)

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะปฏิบัติการพยาบาล ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติ วิชาชีพปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ตามการรับรู้ ของนักศึกษาพยาบาล พบว่าทักษะปฏิบัติการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ($r = .785$) แต่ทักษะ การพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพไม่มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติหลักการ และเทคนิคการพยาบาล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปารวีร์ กุลรัตนวิโรจน์ และนิศาชล ท่าเสม็ด. (2547) ซึ่ง

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายนาท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 103 คน ผลการวิจัย พบว่านักศึกษาพยาบาล ส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขอยู่ในระดับสูง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางคลินิกด้านกายภาพ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางคลินิกด้านจิตใจ และสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับชั้นปี ทศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ปัจจัยคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง ระดับชั้นปี ทศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และสภาพแวดล้อมทางคลินิก ด้านกายภาพ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 51.4 และสอดคล้องกับยุคธรร แจ่มฤทธิ์ (2544). ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทศนคติต่อวิชาชีพ รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา การดูแลนักศึกษาของอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ชั้นปี ทศนคติต่อวิชาชีพ รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา การดูแลนักศึกษาของอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษากลุ่มวิชาชีพ บรรยากาศการเรียนรู้ออกกำลังกายในชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ออกกำลังกายบนถนน การดูแลนักศึกษาของอาจารย์

ด้านการมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษากลุ่มก้าวหน้า รูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษากลุ่มวิชาการ การดูแลนักศึกษาของอาจารย์ด้านการมีสมรรถนะทางวิชาชีพ และทัศนคติต่อวิชาชีพด้านลักษณะวิชาชีพ

ความเกี่ยวข้องกันระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล กับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ อาจารย์พี่เลี้ยง ความพร้อมของตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติ ผลการฝึกภาคปฏิบัติ มีความเกี่ยวข้องกันกับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ (P-value = 0.000) โดยพบว่า ความพร้อมของตนเองในการฝึกภาคปฏิบัติมีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 95.2 และการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 85.2 ส่วนผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล แต่พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติอยู่ในระดับสูง (4.00) กลับมีการรับรู้ว่ามีเกี่ยวข้องกันกับทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 21.7, 26.1) สอดคล้องกับผลการศึกษานิตยา ยงภูมิพุกธา (2543) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษาคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ส่วนรุจิรัตน์ มณีสรี (2544). การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่สำเร็จการศึกษาในปีการ

ศึกษา 2543 พบว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการคือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจ ความอดทน และความเป็นผู้นำ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลประกอบด้วยค่านิยมของสังคมลักษณะวิชาชีพการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและผู้ให้บริการ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนและ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนที่ดี อาจารย์ผู้สอนต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีเทคนิคในการสอนที่ทำให้ นักศึกษามีทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่ดี มีผลการเรียนดี และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพควบคู่ไปด้วย สำหรับการวัด และประเมินผลการศึกษาคควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและ

ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม เช่น นักศึกษาประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ครูประเมินนักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยง ประเมินครูและนักศึกษา ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา ควรมีการพิจารณาปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อขึ้นฝึก ภาคปฏิบัติ เช่น การจัดหาสื่อวีดีโอทักษะการพยาบาล การเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ตได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ การจัดสรรเวลาให้ห้องปฏิบัติการพยาบาลที่เอื้อต่อการศึกษาทบทวนทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง รวมทั้ง การปลูกฝังให้นักศึกษารุ่นพี่มีทัศนคติที่ดีในการเป็นพี่เลี้ยง ในโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การสอนน้อง เป็นวัฒนธรรมของวิทยาลัย เพื่อสร้างเสริมให้นักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีมีความผูกพันกัน มีความรักในวิชาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญเรือน แพร่งสกุล. (2544). *สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดภาวะเครียดในผู้ป่วยตามการรับรู้ของผู้ป่วย และพยาบาลในหน่วยวิกฤตศัลยกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิตยา ยงภูมิพุทธา. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษาคุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. : สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2552

จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/6851>

ปารวีร์ กุลรัตน์โรจน์ และนิตชาล ท่าเสม็ด. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท*. รายงานวิจัย สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 จาก http://www.bcnchainat.ac.th/phpcode/research__view.php?10057

เอกสารอ้างอิง

- ยุคลธร แจ่มฤทธิ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะต่อวิชาชีพ รูปแบบการใช้ชีวิต ของนักศึกษาการดูแลนักศึกษาของอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ กับการใฝ่รู้ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 จาก http://www.tkc.go.th/thesis/abstract.asp?item__id=7893
- รุจิรัตน์ มณีศรี. (2544). การวิเคราะห์ที่ตัวแปรจำแนกบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552 จาก [http://www.tkc.go.th/thesis/abstract.asp?item__id=7894\(28/08/52\)](http://www.tkc.go.th/thesis/abstract.asp?item__id=7894(28/08/52))
- วาสนา นัยพัฒน์. (2545). ความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาล เสี่ยงสะท้อนจากนักเรียนพยาบาล. *วารสารการศึกษพยาบาล*, 13(2), 19 - 25.
- วิราพรธณ วิโรจน์รัตน์และพัฒมณท์ คุ่มทวีพร. (2547). การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกภาคปฏิบัติ บนหอผู้ป่วยในวิชาการพยาบาลพื้นฐาน. *วารสารพยาบาล*, 53(4)
- สมัยพร อาชาล และ ปณิตธร ชัชวรัตน์. (2547). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ หมวดวิชาชีพการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. รายงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา.
- อัมพิกา ผูกพัน. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือระหว่าง อาจารย์และนักศึกษา และการรับรู้บทบาทแบบองค์รวมของพยาบาล กับความยึดมั่นผูกพันต่อการปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 จาก [http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/7677\(10/02/2009\)](http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/7677(10/02/2009))
- Hudak' M., Gallo, Morton, P.G. (1998). *Critical care nursing*. (7th ed.). Philadelphia : Lippincott.

รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงาน ตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A PRIMARY SMALL SIDE SCHOOLS ADMINISTRATIVE MODEL BY MANAGEMENT BY OBJECTIVES CONCEPT IN THE NORTHEASTERN PART OF THAILAND

ทวีศักดิ์ แก้วอาสา
โรงเรียนบ้านม่วงเฒ่า

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการมีความสำคัญในการเอื้อให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐาน ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนโรงเรียน 360 โรงเรียน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียน ระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของผู้อำนวยการที่มีต่อการบริหารโรงเรียน

ระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงบประมาณ ในระดับปานกลาง ในทุกประเด็น ส่วนความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่ามีความเห็นในระดับปานกลางเกือบทุกประเด็น และมีความเห็นในระดับน้อย ทั้ง 4 ด้านของการบริหาร ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย และความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาชั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรจะต้องสร้างความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย และมีการสื่อสารให้เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของผู้บริหารทุกระดับ

ในองค์การ การมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติ มุ่งเน้นที่
วัตถุประสงค์และผลงานที่จะทำให้สำเร็จ ซึ่งมีกลไกควบคุม
การตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา การบริหารงาน
ตามวัตถุประสงค์ โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The development model of school based Management by Objective (MBO) of the small-size school in Northeastern of Thailand was the research and development design that were to study the school management, and to develop the model school based management by objective in the small-size schools. The research procedures consisted of 3 steps. The first step was to study school based MBO from administrators and the teachers of the small-size school in the Northeastern area of Thailand. The schools units were randomized over 61 Educational Service Area Office for the proportion of the sample in 360 of the small-size school. The research instrument composed of 2 parts including General information, and the school based MBO. The reliability of research instrument was 0.94. The statistical used to analyze data were frequency, mean, standard deviation, and content analysis. The second step was the development of the model of school based MBO by brain storm from 9 experts. The third step was the consideration of the model of school based MBO by using the connoisseurship from 9 experts to verify the model.

The research findings of the school based MBO found that the means score in the domain of academic management and budget management

were different between teachers and administrators, administrators' means score was moderate level and the teachers' means score was moderated and low level. In the general management, means score of administrators and teachers were moderate level, and means score of administrators in human resource management were moderate level. The means score in high level were reported on the data of promotion of teachers and person in the school, and means score in low level was the performance mandatory of ethic profession.

The model of the school based MBO in small-size schools was developed including 1) an indication objective of organization 12 items; 2) an indication objective in the person level 10 items; 3) a performance planning 14 items; 4) an assignment the task for teachers 17 items; 5) a self control 8 items; and 6) and an evaluation 11 items. The connoisseurship verified that the model of the school based MBO in small-size schools was accurate, appropriate and accordance with the research conceptual framework.

Key words : ADMINISTRATIVE, MANAGEMENT BY OBJECTIVES, PRIMARY SCHOOLS

บทนำ

การบริหารตามวัตถุประสงค์ เป็นการบริหาร
ซึ่งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันกำหนด
วัตถุประสงค์มาตรฐาน และเลือกปฏิบัติงาน โดยใต้บังคับ
บัญชามีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อวัตถุประสงค์
โดยมีผู้บังคับบัญชาสนับสนุน และกระตุ้นเพื่อให้เกิดการ
ควบคุมตนเองฉะนั้น ความสำคัญของการวางแผน และ
การควบคุมจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารข้อมูล
โดยการสร้างความสัมพันธ์ของระบบข้อมูลกับการวางแผน

และการควบคุมสนับสนุนการตัดสินใจร่วมกัน (Peter, 1954) การบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการซึ่งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาขององค์การมาร่วมกันวางเป้าหมายทั่วไป จำแนกขอบเขตความรับผิดชอบในรูปของการคาดหวังผลจากแต่ละคน และใช้วิธีการเหล่านี้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงานและประสิทธิผลสมาชิกในองค์การ (Odiome, 1965) การบริหารตามวัตถุประสงค์ หรือการบริหารตามเป้าหมาย หมายถึงวิธีการจัดการที่มุ่งเน้นจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยอาศัยและหวังผลจากการมีวิธีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ (ธงชัย สันติวงศ์ 2546 : 6)

การจัดการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปกำหนดภาระงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัด 32,879 แห่ง และเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา ถึง 10,877 แห่ง กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยนั้น โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพร้อมที่จะดำเนินการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ให้บรรลุเป้าหมายได้ (วรรณศิริ วรสิทธิ์ 2548 : 171) เพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความพร้อมทางด้านงบประมาณบุคลากร การประสานงานมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยเพียงพอในการบริหารงาน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1) แต่การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาต่างๆ หลายประการ เช่น ขาดแคลนครูและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน/ครู ไม่ครบชั้นเรียน/งบประมาณไม่เพียงพอตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กค่อนข้างขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานมีปัญหาในการบริหารวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร ซึ่งมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยไม่แจ้งให้โรงเรียนทราบล่วงหน้า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งไม่สามารถจัด

ครูเข้าสอนตามหลักสูตรได้เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรไม่สัมพันธ์กับหลักสูตรคือ บุคลากรมีไม่ครบตามสาระวิชาและไม่ตรงกับงาน ครูที่ทำการสอน มีไม่ครบชั้นเรียน ครูบางคนต้องสอนคนเดียว มากกว่าหนึ่งชั้น จากการศึกษาครูสอนไม่ครบชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำการสอนทำให้การบริหารงานของโรงเรียนไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขาดประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ดังนั้นการบริหารตามวัตถุประสงค์ จึงน่าจะ เป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำงานถึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

การบริหารจัดการจึงมีความสำคัญในการเอื้อให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ ที่มีกำหนดเป้าหมายของงานไว้ล่วงหน้า โดยความร่วมมือของผู้บริหารทุกระดับในองค์การ มีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติ มุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์และผลงานที่จะทำให้สำเร็จ ซึ่งมีกลไกควบคุมการตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงเป็นแนวคิดการบริหารที่น่าจะเหมาะสมกับโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนโรงเรียน 5,879 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนโรงเรียน 360 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของของ Krejcie and Morgan 1970 : 608) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปทุกเขตพื้นที่การศึกษาใน 61 เขตพื้นที่ จึงใช้วิธีการหาแบบสัดส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 360 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity)
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมในการสื่อความหมายของข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้วิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธี ครอนบาค (Cronbach) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.939

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์สภาวะ (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการณ์การบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.01 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 3.01 - 3.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.76 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นในการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษา มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน

เมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการดำเนินการควบคุมกำกับติดตามในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการจัดหาสื่อนวัตกรรม/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ที่มีค่าเฉลี่ย 2.72 - 2.86 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.61 ส่วนความเห็นของครูผู้สอน พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.56 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และมีค่าเฉลี่ยในระดับปาน 2.50 - 2.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 - 0.72 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเมื่อสิ้นปีการศึกษา มีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการวัดประเมินผล โดยมีระเบียบแนวปฏิบัติในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเทียบโอนโดยมีระเบียบแนวปฏิบัติในการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการดำเนินการควบคุมกำกับติดตามในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการควบคุม กำกับติดตาม ประเมินผล การนิเทศการศึกษา มีการวางแผนประชุมจัดระบบและแนวการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการจัดหาสื่อนวัตกรรม/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.28 - 2.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.68

การบริหารงบประมาณ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานงบประมาณ มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.25 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 3.02 - 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนการระดมทรัพยากรจาก

บุคคล องค์กรต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 2.95 และ 2.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40.41 และ 0.45 ในขณะที่ความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงบประมาณ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.79 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายการใช้จ่ายเงินอย่างชัดเจน มีการประชุมวางแผนการตรวจสอบและรายงานการใช้งบประมาณ มีการวางแผนการระดมทรัพยากรจากบุคคล องค์กรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน และมีการจัดทำหรือจัดการแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงานงบประมาณ อย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.24 - 2.49 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 - 0.53

การบริหารงานบุคคล ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานบุคคล มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.20 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า มีเพียงกิจกรรมเดียวที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ มีการรายงานผลข้อมูลการเลื่อนตำแหน่งของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 ในขณะที่ประเด็น มีการควบคุมการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ส่วนความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารบุคลากร พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2.53 - 3.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในการจัดทำผลงาน

เพื่อพัฒนาวิชาชีพ มีการวางแผนกำหนดเป้าหมายให้ครู และบุคลากรได้ศึกษาดูงาน มีการกำหนดแนวทางการ สร้างขวัญกำลังใจครูและบุคลากรอย่างชัดเจน มีการ ควบคุมการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเป็นไปตามมาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการวางแผนการ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานครูและบุคลากร ในสถานศึกษา มีการกำหนดระเบียบการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา และมีการรายงานผลประเมิน ผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ที่มี ค่าเฉลี่ยในระดับน้อย 2.24 - 2.48 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.47 - 0.62

สำหรับด้านการบริหารงานทั่วไป ปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริการ งานทั่วไป มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.22 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.48 และเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่า ทุกรายการมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2.98 - 3.39 และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 - 0.56 ส่วนความเห็น ของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานทั่วไป พบว่า มีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ 2.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ส่วนรายละเอียดในประเด็นย่อย พบว่า ค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง 2.55 - 3.03 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 - 0.61 เกือบทุกรายการ ยกเว้น มีการควบคุม ดูแล การใช้อาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการ วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 และ 2.48 และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.55 และ 0.51

สรุปผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมาก จะมีปัญหาในการบริหารจัดการในลักษณะคล้ายกัน เป็นส่วนใหญ่ ทั้งด้านวิชาการจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมที่ใช้ กับผู้เรียนหนังสือที่ใช้ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านความพอเพียงความสามารถของบุคลากรในการบริหาร จัดการ ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการซึ่งในโรงเรียน ขนาดเล็กจะมีงบประมาณ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ

ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมก็ยังคงขาดงบประมาณที่จะ ปรับปรุงแก้ไข ผลการศึกษาสอดคล้องกับ การศึกษาการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 2 (เดชะ วีระตระกูล, 2548) พบว่า การบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในงานวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านการ บริหารหลักสูตร ผู้บริหารและครูผู้สอนยังมีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่เพียงพอ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้วิธีการ ประยุกต์และพัฒนาจากโรงเรียนอื่น ด้านการจัด การเรียน การสอน ครูยังมีไม่เพียงพอต่อชั้นเรียนและมีภาระงานอื่น ที่อีกหลายด้าน ด้านการนิเทศการศึกษาผู้บริหารและครู ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการนิเทศได้อย่าง สม่าเสมอ ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารและ ครูไม่เข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผล ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการพัฒนา งานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้บริหารมีการพัฒนา ให้ความสนใจและ ปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากขึ้น และการศึกษาเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมูกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแก้งสนามนาง (วิโรจน์ จันทสิงห์, 2542) พบว่า มีการปฏิบัติที่สำคัญ คือมีการกำหนดแผนเพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ประชุมครูเพื่อมอบหมายกิจกรรมในการเรียนการสอน โดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มุ่งเน้นให้ครูทุกคนจัดทำแผน การสอน บันทึกการสอน การใช้สื่อสอนซ่อมเสริม และ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองประกอบบทเรียน การวัด และประเมินผลโรงเรียนได้พัฒนาข้อทดสอบทุกภาคเรียน จัดส่งครูเข้ารับการพัฒนาความรู้ทางด้านหลักสูตร ด้านงานบุคลากร การปฏิบัติงานได้จัดโครงสร้างอย่างเป็น ระบบ และมีการมอบหมายงานให้ทุกคนรับผิดชอบตรงตาม ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลมีการควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล และนิเทศอย่างใกล้ชิด สนับสนุนให้ไป

ศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่นเป็นระยะๆ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานในโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารทั้ง 4 ด้านของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ของโรงเรียน ซึ่งตรงกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ภารดี อนันต์นารี 2546) โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิผลของ

โรงเรียนประถมศึกษา คือสถานการณ์โรงเรียน รองลงมาคือคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศของโรงเรียน ตามลำดับ และร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการศึกษาวิจัยนี้ ที่ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เดชะ วีระตระกูล. (2548). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ.
- ภารดี อนันต์นารี (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารศึกษาศาสตร์* ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มิถุนายน - ตุลาคม 2546
- วรรณศิริ วรสิทธิ์. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระบบสารสนเทศกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ จันทสิงห์. (2542). *การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านมุกมันโนนอุดมสามัคคี สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- George S. Odiorne. (1965). *Management by Objectives : System of Managerial Leadership*. New York : Pittman Publishing Corporation.
- Krejcie,R.V., & Morgan,E.W.(1970, August). Determining sample size for research activities, *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(10), 608 - 609.
- Peter F, Drucker. (1954). *The Practice Management*. New York : Haper & Row.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน โรงพยาบาลพะเยา

The guidelines to develop the supporting staff's Potentials in Phayao Hospital

ดร.ฉวีวรรณ คำเจริญ
โรงพยาบาลพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการดำเนินการพัฒนาและปัญหาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน (2) ศึกษาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุน (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยาที่ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 6 เดือนนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556 จำนวน 166 คน แยกเป็นผู้ปฏิบัติงาน 146 คน หัวหน้างานจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยาส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาในรูปแบบของการอบรมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ รูปแบบการพัฒนาตนเองที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเองส่วนใหญ่ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน สำหรับปัญหาในการพัฒนาบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุน คือ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งแตกต่าง

จากหัวหน้างานที่เห็นว่าปัญหาในการพัฒนาบุคลากร คือ ภาระงานมากไม่สามารถปลีกตัวออกจากงานประจำได้ ปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงาน ส่วนหัวหน้างานมีปัญหาในด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย/พัฒนางาน รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานมากที่สุดได้แก่การอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมาคือการศึกษาดูงานด้านความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นตรงกันว่าสิ่งที่ต้องการและจำเป็นมากในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง คือ ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพตามความคิดเห็นของหัวหน้างานในการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เห็นว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยา ควรดำเนินการในหลายรูปแบบ ทั้งด้านการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสอนงานการศึกษาด้วยตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมาย

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ บุคลากรสายสนับสนุน

Abstract

The study on the guidelines to develop the supporting staff's Potentials in Phayao Hospital. Its objectives were to (1) study the conditions and the problems in developing the supporting staff's potentials (2) to examine the needs in developing the supporting staff's potentials and (3) to investigate the guideline in developing the supporting staff's potentials. Data were collected through a questionnaire and a focus group from 166 supporting staff ; 146 working staff and 20 chief staff, working in phayao Hospital at least 6 months since October,2013. Quantitative data was analyzed by using descriptive statistics ; percentage, mean and standard deviation while content analysis was applied for qualitative data.

The results were as follows ; The conditions in developing the supporting staff's potentials in Phayao Hospital were mostly found in the form of seminar and workshop and the self-development was done by themselves through knowledge exchange among the colleagues. For the problems in developing the supporting staff's potentials , it was revealed that, in the perception of working staff, they did not obtain the information on the chief staff, they had too much working load that they could not take part in any seminars or workshops. In terms of problems in working of the working staff was at moderate level and they had the problem in the prevention of the working risk. Meanwhile the

chief staff had the problem in research and job development. The patterns for staff development, mostly useful for routine jobs, were seminars and workshops, followed by field trips. In terms of the needs, they completely agreed that knowledge and understanding of their jobs were essential for self-development. The guidelines in developing the supporting staff's potentials received from focus group, were suggested that development methods should be done in several forms such as seminar, meeting , workshop, field trip, knowledge exchange and job teaching.

Key words : development of potential, supporting staff

บทนำ

บุคลากรในองค์กรนับเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กร ทั้งนี้เพราะบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรเพื่อให้ภารกิจต่างๆ ขององค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งอาจารย์ ภูวิทย์พันธุ์ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันและส่งเสริมให้องค์กรเกิดการปรับปรุงและพัฒนาทำให้องค์กรสามารถเติบโต สามารถดำรงคงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน ปัจจัยดังกล่าวมิใช่เป็นเพียงแค่การมีเงินลงทุนที่มาก มีเทคโนโลยีที่ดี มีเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย แต่ปัจจัยที่สำคัญนั้นก็คือ การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถและมีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญที่มีส่วนขับเคลื่อนคนในองค์กร ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของ

บุคลากรทุกกลุ่ม ทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สุริยา มนตรีภักดิ์ (2550) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรในองค์กรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานดีขึ้นตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

โรงพยาบาลพะเยา มีโครงสร้างการบริหารแบ่งเป็นกลุ่มภารกิจ 6 ด้านดังนี้ (1.) กลุ่มภารกิจด้านอำนวยการ (2.) กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล (3.) กลุ่มภารกิจพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (4.) กลุ่มภารกิจด้านบริการปฐมภูมิและทุติยภูมิ (5.) กลุ่มภารกิจด้านบริการตติยภูมิ (6.) ศูนย์แพทย์ศาสตร์ศึกษาชั้นคลินิก โดยกลุ่มภารกิจด้านอำนวยการ และกลุ่มภารกิจพัฒนาระบบบริการสุขภาพ ถือเป็นกลุ่มสนับสนุนบริการของโรงพยาบาล มีภารกิจหลักสำคัญในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวก ประสานงานให้การสนับสนุนทั้งในเรื่อง คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มต่างๆ ในโรงพยาบาล สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกฎระเบียบอย่างเหมาะสมรวดเร็ว จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าบุคลากรสายสนับสนุนมีความสำคัญต่อองค์กร ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุคลากรสายอื่นๆ ในการร่วมพัฒนาผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนภายในองค์กร ทำให้ภารกิจต่างๆ ขององค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โรงพยาบาลพะเยาได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาศักยภาพ

บุคลากรสายสนับสนุนยังมีปัญหาอยู่มาก โดยพบว่าบุคลากรสายสนับสนุนได้รับการพัฒนาศักยภาพน้อยมาก เมื่อเทียบกับบุคลากรสายวิชาชีพอื่นภายในโรงพยาบาล ทั้งในด้านการอบรม สัมมนา ประชุมวิชาการกับหน่วยงานภายนอกและภายในโรงพยาบาล รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในหน่วยงาน (งานพัฒนาบุคลากร โรงพยาบาลพะเยา, 2556) และยังพบว่าบุคลากรสายสนับสนุนบางหน่วยงานมีการเข้า - ออก ค่อนข้างบ่อย จึงทำให้ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการทำงาน ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงานบ่อย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในอาชีพ มีศักยภาพพร้อมที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และที่ผ่านมายังขาดการประเมินและติดตามผลการพัฒนา ปัญหาอุปสรรคและแนวทางหรือวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุน
3. เพื่อศึกษาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุน
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยาทำการศึกษาเฉพาะ

บุคลากรสายสนับสนุนในกลุ่มภารกิจอำนวยการและกลุ่มภารกิจพัฒนาระบบบริการสุขภาพ โรงพยาบาลพะเยา ที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2556 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการพัฒนาและปัญหาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน หาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน จากบุคลากรสายสนับสนุนและหัวหน้างานและประชุมกลุ่มย่อยหัวหน้างาน (Focus Group) ของกลุ่มภารกิจอำนวยการและกลุ่มงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพโรงพยาบาลพะเยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยา ที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556 จำนวน 166 คน แยกเป็นผู้ปฏิบัติงาน 146 คน และหัวหน้างาน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ประกอบด้วย

1. เป็นแบบสอบถามที่เรียงเรียงและพัฒนาจากแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานีมีทั้งหมด 7 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนเป็นคำถามแบบปลายปิดมีเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ 0 (ไม่มีปัญหาหรือน้อยสุด) 1 (มีปัญหาระดับน้อย) 2 (มีปัญหาระดับปานกลาง) 3 (มีปัญหาระดับมาก) และ 4 (มีปัญหามากที่สุด) ตอนที่ 3 วิธีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมา ตอนที่ 4 ปัญหาในการ

พัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมา ตอนที่ 5 รูปแบบการพัฒนาที่บุคลากรสายสนับสนุนที่บุคลากรสายสนับสนุนเห็นว่าเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน โดยให้คะแนนเรียงลำดับความสำคัญ 1 - 7 ลำดับที่ 1 = 7 คะแนนลดหลั่นลงมาตามลำดับจนถึงลำดับที่ 7 = 1 คะแนน ตอนที่ 6 ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน เป็นคำถามปลายปิดมีเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ 1 (จำเป็นน้อยที่สุด) 2 (จำเป็นน้อย) 3 (จำเป็นปานกลาง) 4 (จำเป็นมาก) 5 (จำเป็นมากที่สุด) ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะ

2. ข้อคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group Discussion)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	84	50.6
- หญิง	82	49.4
อายุ		
- 20 - 30 ปี	45	27.1
- 31 - 40 ปี	47	28.3
- 41 - 50 ปี	35	21.1
- 51 ปี ขึ้นไป	39	23.5
ระยะเวลา ในการปฏิบัติงาน ณ โรงพยาบาลพะเยา		
- น้อยกว่า 1 ปี	15	9.0
- 1 - 3 ปี	24	14.5
- มากกว่า 3 - 5 ปี	14	8.4
- มากกว่า 6 - 10 ปี	38	22.9
- 10 ปี ขึ้นไป	75	45.2
ตำแหน่ง		
- หัวหน้างาน	20	12.0
- ผู้ปฏิบัติงาน	146	88.0
ประเภท		
- ข้าราชการ	20	12.0
- พนักงานราชการ	12	7.2
- ลูกจ้างประจำ	33	19.9
- ลูกจ้างชั่วคราว/พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	101	60.8

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายร้อยละ 50.6 เพศหญิงร้อยละ 49.4 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลพะเยากลุ่มที่มีจำนวนมาก คือกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 45.2 ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 88 ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างชั่วคราว/พนักงานกระทรวงสาธารณสุขคิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมา เป็นลูกจ้างประจำ และข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.9 และ 12.0 ตามลำดับ ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี

ร้อยละ 41 รองลงมาระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. และ ระดับ ปวส. หรืออนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 22.9 และ 20.5 ตามลำดับ

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ที่ผ่านมา	หัวหน้างาน		ผู้ปฏิบัติงาน		รวม	
	จำนวน (N=20)	ร้อยละ (%)	จำนวน (N=146)	ร้อยละ (%)	จำนวน (N=166)	ร้อยละ (%)
การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่	11	55.0	44	30.1	55	33.13
การอบรมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วง 1 ตุลาคม 2555 - 30 มกราคม 2557	19	95	103	70.5	122	73.49
การศึกษาดูงานในช่วง 1 ตุลาคม 2555 - 30 มกราคม 2557	14	70	40	27.4	54	32.53
การลาศึกษาต่อ	0	0	5	3.01	5	3.01

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนที่ได้รับการพัฒนา จำแนกตามรูปแบบการพัฒนา

จากตารางที่ 2 พบว่าที่ผ่านมามูลคูลากรสายสนับสนุนส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาโดยวิธีการอบรมสัมมนา และประชุมวิชาการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.49 เมื่อแยกพิจารณาตามตำแหน่งพบว่าหัวหน้างานได้รับการพัฒนาโดยวิธีการอบรม สัมมนาและประชุมวิชาการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 95 รองลงมาเป็นการศึกษาดูงานและการปฐมนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 70 และ 55 ตามลำดับ ส่วนผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนาโดยวิธีการอบรม สัมมนาและประชุมวิชาการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาเป็นการปฐมนิเทศ และการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 30.1 และ 27.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนที่ดำเนินการพัฒนาตนเองตามรูปแบบการพัฒนา

รูปแบบการพัฒนา	หัวหน้างาน (n=20)		ผู้ปฏิบัติงาน (n=146)		บุคลากรทั้งหมด (n=166)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	การศึกษาจากตำรา/Internet	17	85	67	45.89	84
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน	15	75	112	76.71	127	77.71
การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน	14	70	64	43.84	78	47.59
การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น	13	65	105	71.92	118	71.08
การศึกษาต่อ	1	5	4	2.74	5	3.01

จากตารางที่ 3 พบว่าบุคลากรสายสนับสนุนส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาตนเองโดยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 77.71 รองลงมาเป็นรูปแบบการสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 71.08 เมื่อพิจารณาเฉพาะหัวหน้างานพบว่าส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาตนเองโดยวิธีการการศึกษาจากตำรา/Internet คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมาก็คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 75 ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ดำเนินการพัฒนาตนเองโดยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานคิดเป็นร้อยละ 76.71 รองลงมาเป็นรูปแบบการสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่น และคิดเป็นร้อยละ 71.92

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนที่เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมามีปัญหาจำแนกตามสภาพปัญหา

สภาพปัญหา	บุคลากรสายสนับสนุน			
	หัวหน้างาน (n=20)		ผู้ปฏิบัติงาน (n=146)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ	3	15	42	28.77
2. ภาระงานมากไม่สามารถปลีกตัวออกจากงานประจำได้	13	65	93	63.70
3. ไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้ศึกษา	7	35	44	30.14
4. ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร	4	20	136	93.15

สภาพปัญหา	บุคลากรสายสนับสนุน			
	หัวหน้างาน (n=20)		ผู้ปฏิบัติงาน (n=146)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. หน่วยงานให้ความสำคัญต่อเรื่องการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนน้อย	4	20	67	45.89
6. หลักสูตร/การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนา	7	35	56	38.36
7. บรรยากาศของหน่วยงานทำให้บุคลากรขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง	1	5	30	20.55
8. ขาดผู้สอนงาน	5	25	29	19.86
9. มีภาระส่วนตัวมากไม่สามารถไปพัฒนาตนเองนอกสถานที่ได้	6	30	72	49.32

จากตารางที่ 4 พบว่าหัวหน้างานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในลำดับต้นๆ ได้แก่มีภาระงานมากไม่สามารถปลีกตัวจากงานประจำได้ คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมาคือ หลักสูตร/การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนา และไม่มีคู่มือในการปฏิบัติงานให้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35 เท่ากัน สำหรับผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในลำดับต้นๆ ได้แก่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรคิดเป็นร้อยละ 93.15 รองลงมา คือ ภาระงานมากไม่สามารถปลีกตัวออกจากงานประจำได้ และมีภาระส่วนตัวมากไม่สามารถไปพัฒนาตนเองนอกสถานที่ได้คิดเป็นร้อยละ 63.70 และ 49.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ระดับปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนตามความคิดเห็นของหัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงาน
จำแนกตามสภาพปัญหา

ด้าน	หัวหน้างาน			ผู้ปฏิบัติงาน		
	SD	แปลผล		SD	แปลผล	
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานที่สังกัด	1.80	.77	ปานกลาง	1.67	.95	น้อย
2. ความรู้ความเข้าใจระบบงาน กระบวนการทำงานในงานที่ได้รับมอบหมาย	1.60	.75	น้อย	1.71	1.02	น้อย
3. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงาน	2.05	.89	ปานกลาง	2.40	.87	ปานกลาง
4. ขาดพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาเวลามีปัญหาในงานที่รับผิดชอบ	2.10	1.07	ปานกลาง	1.56	1.04	น้อย
5. ความรู้ด้านการวางแผนการวิเคราะห์งาน	2.90	1.02	มาก	1.53	.87	น้อย
6. ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล	2.60	.99	มาก	2.16	.86	ปานกลาง
7. มีปัญหาด้านการติดต่อประสานงานและการสื่อสาร	2.25	.97	ปานกลาง	1.91	1.00	ปานกลาง
8. ความรู้เรื่องการวิจัย/พัฒนางาน	2.95	.83	มาก	2.09	.99	ปานกลาง
9. การทำงานเป็นทีม	2.40	.88	ปานกลาง	1.97	1.05	ปานกลาง
10. การเขียนหนังสือที่ใช้ในงานราชการ	2.30	.98	ปานกลาง	1.45	.95	น้อย
11. ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	2.20	1.06	ปานกลาง	2.06	1.05	ปานกลาง
12. การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและการนำเสนอข้อมูล	2.00	.92	ปานกลาง	1.80	1.01	ปานกลาง
13. การบริหารเวลา	2.05	1.05	ปานกลาง	1.87	.99	ปานกลาง
14. การใช้คอมพิวเตอร์ในสำนักงาน	1.60	1.05	น้อย	1.99	1.04	ปานกลาง
โดยรวม	2.20	0.95	ปานกลาง	1.87	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 ระดับปัญหาในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านตามความคิดเห็นของหัวหน้างานสายสนับสนุนโดยรวมมีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (= 2.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากมี 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านความรู้เรื่องการวิจัย/พัฒนางาน (= 2.95) รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ด้านการวางแผนการวิเคราะห์งาน (= 2.90) และด้านความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล (HA) (= 2.60) ตามลำดับ สำหรับผู้ปฏิบัติงานพบว่ามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (= 1.87) เช่นกัน โดยด้านที่เห็นว่าเป็นปัญหามากในระดับต้นๆได้แก่ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงาน (= 2.40) รองลงมาได้แก่ความรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล (= 2.16) และความรู้เรื่องการวิจัย/พัฒนางาน (= 2.09)

ตารางที่ 6 รูปแบบการพัฒนาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานสายสนับสนุนที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตนเอง โดยเรียงลำดับความสำคัญ 1-7 ลำดับ

วิธีการพัฒนา	หัวหน้างาน		ลำดับที่	ผู้ปฏิบัติงาน		ลำดับที่
	ค่าเฉลี่ย	SD		ค่าเฉลี่ย	SD	
1. การอบรมสัมมนา และประชุมเชิง	6.50	0.61	1	5.08	1.80	1
2. การศึกษาดูงาน	5.55	0.89	2	4.81	1.75	2
3. การสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นๆ	4.05	0.83	7	4.79	1.97	3
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน	3.05	1.36	5	3.96	1.87	5
5. การประชุมนิเทศบุคลากรใหม่	3.00	1.62	6	3.41	1.98	4
6. การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน	3.15	1.04	4	3.32	1.75	6
7. การศึกษาจากตำรา /Internet	4.25	1.02	3	2.71	1.56	7

จากตารางที่ 6 พบว่าบุคลากรสายสนับสนุนทั้งหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นตรงกันว่าวิธีการพัฒนาบุคลากรที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของตนเองมากเป็นลำดับที่ 1 และ 2 คือเรื่องการอบรมสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ (ของหัวหน้างาน = 6.50 และของผู้ปฏิบัติงาน = 5.08) และการศึกษาดูงาน (ของหัวหน้างาน = 5.55 และของผู้ปฏิบัติงาน = 4.81) สำหรับลำดับที่ 3 หัวหน้างานให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาจากตำรา/Internet (= 4.52) ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญในเรื่องการสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นๆ (= 4.79)

ตารางที่ 7 ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความคิดเห็นของหัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงาน จำแนกตามรายด้าน

ด้าน	หัวหน้างาน		แปลผล	ผู้ปฏิบัติงาน		แปลผล
	Mean	SD		Mean	SD	
1. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ	4.45	.51	มาก	4.22	.78	มาก
2. การบริหารและจัดการความเสี่ยง	4.25	.64	มาก	4.15	.75	มาก
3. การวางแผนการวิเคราะห์งาน	4.20	.77	มาก	3.41	1.04	ปานกลาง
4. เทคนิคการติดต่อประสานงานและการสื่อสาร	3.95	.60	มาก	3.75	1.00	มาก
5. การบริหารเวลา	4.15	.59	มาก	3.90	.93	มาก
6. มนุษย์สัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม	4.35	.67	มาก	4.12	.88	มาก
7. การเขียนหนังสือที่ใช้ในงานราชการ	3.85	.81	มาก	3.42	1.05	ปานกลาง
8. การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล (HA)	4.25	.55	มาก	3.99	.75	มาก
9. หลักการครองตนครองคนครองงาน	4.30	.57	มาก	3.71	.94	มาก
10. การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและการนำเสนอข้อมูล	4.00	.65	มาก	3.55	1.04	มาก
11. การบริการสู่ความเป็นเลิศ	4.05	.69	มาก	3.77	.91	มาก
12. การวิจัยและการพัฒนางาน	3.45	.94	ปานกลาง	3.07	1.04	ปานกลาง
13. การใช้ภาษาอังกฤษ	3.85	.88	มาก	3.08	1.09	ปานกลาง
14. การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	3.50	1.05	ปานกลาง	3.09	.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่าความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพตนเอง ของหัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน มีความเห็นตรงกันว่าด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ต้องการและจำเป็นมากในการพัฒนาตนเอง ส่วนต้องการและความจำเป็นรองลงมาหัวหน้างานให้ความสำคัญในด้านมนุษย์สัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม

(= 4.35) และหลักการครองตนครองคนครองงาน (= 4.30) ตามลำดับ สำหรับผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญในด้านการบริหารและจัดการความเสี่ยง (= 4.15) และมนุษย์สัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม (= 4.12) ตามลำดับ

ผลการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) หัวหน้างานจำนวน 9 ราย เห็นด้วยกับผลการวิจัยในเกือบทุกประเด็น และเสนอแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน

สมรรถนะ	หลักสูตร	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปรับปรุงกระบวนการทำงานด้วยเครื่องมือต่างๆ เช่น PDCA, TQM, 5 ส. 2. การวิจัยและพัฒนางาน 3. เรื่องการบริหารจัดการเวลา 4. การคิดอย่างเป็นระบบ 	หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การอบรม - การศึกษาดูงาน - การสอนงาน - การเรียนรู้ด้วยตนเอง - จัดทำคู่มือการปฏิบัติ
บริการที่ดี (Service Mind)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การบริการที่เป็นเลิศ 2. การเข้าใจผู้อื่น 	หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การอบรม การศึกษาดูงาน - การสอนงาน - การเรียนรู้ด้วยตนเอง
การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 2. ความรู้เรื่องการบริหารและจัดการความเสี่ยง 	หัวหน้างานและผู้ปฏิบัติงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก - จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหน่วยงาน - จัดอบรม/ประชุมภายในโรงพยาบาล - การสอนงานโดยหัวหน้างาน/ผู้เชี่ยวชาญ - การจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน - การศึกษาดูงาน - การเรียนรู้ด้วยตนเอง
	<ol style="list-style-type: none"> 3. ความรู้พื้นฐาน กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 	บุคลากรใหม่ ทุกราย	<ul style="list-style-type: none"> - การปฐมนิเทศ

สมรรถนะ	หลักสูตร	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน
การยึดมั่นความถูกต้องชอบธรรม และ จริยธรรม (Integrity)	1. จรรยาบรรณข้าราชการ	หัวหน้างานและ ผู้ปฏิบัติงาน	- การปฐมนิเทศ
	2. หลักการครองตน ครองคน ครองงาน		- จัดอบรม/ประชุมภายใน โรงพยาบาล
	3. จริยธรรมและการพัฒนา คุณภาพชีวิต		- จัดอบรมประชุมภายใน โรงพยาบาล
	4. ธรรมะสัจจ		- ปฏิบัติธรรมนอกสถานที่
การทำงานเป็นทีม (Teamwork)	การทำงานเป็นทีมและมนุษย์สัมพันธ์ ในการทำงานร่วมกัน	หัวหน้างานและ ผู้ปฏิบัติงาน	- อบรมประชุมนอกสถานที่
ทักษะการใช้ คอมพิวเตอร์	1. โครงการฝึกอบรมด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	หัวหน้างานและ ผู้ปฏิบัติงาน	- อบรม
	2. คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน		- การสอนงาน
ทักษะการใช้ภาษา ต่างประเทศในการ สื่อสาร	ภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับการสื่อสาร	หัวหน้างานและผู้ ปฏิบัติงาน	- อบรม - ศึกษาด้วยตนเองจากตำรา/ อินเทอร์เน็ต

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลพะเยาที่ผ่านมา

จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเน้นเป็นการอบรม ประชุม สัมมนา โดยส่งบุคลากรไปอบรม ประชุม สัมมนา กับหน่วยงานภายนอกโรงพยาบาล และจัดอบรม ประชุม ภายในโรงพยาบาล เพราะการฝึกอบรม มีประโยชน์ในแง่เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สามารถทำได้ง่าย ใช้ระยะเวลาสั้นๆ สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ จึงมีหลายหน่วยงานนิยมใช้วิธีการอบรม ประชุม สัมมนา เป็นวิธีการพัฒนาศักยภาพในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิลาลักษณ์ พันธุ์วัฒน์ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม ส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ด้วยการฝึกอบรม แต่การดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนของโรงพยาบาลพะเยา ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่อง การจัดปฐมนิเทศให้กับบุคลากรใหม่ โดยจะเห็นว่าบุคลากรสายสนับสนุนได้รับการปฐมนิเทศน้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้

อาจเนื่องมาจากบุคลากรสายสนับสนุนส่วนใหญ่ ไม่ได้เป็นข้าราชการ จึงไม่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้ต้องได้รับการปฐมนิเทศในระหว่างทดลองงาน ประกอบกับบุคลากรสายสนับสนุนมีการเข้า - ออก เป็นประจำ ทำให้การจัดปฐมนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ไม่สะดวก ดังนั้น เมื่อมีการรับบุคลากรใหม่ที่ไม่ใช่ข้าราชการเข้ามาทำงานจึงเป็นหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยงานที่จะต้องเป็นผู้สอนงานและปฐมนิเทศบุคลากรในหน่วยงานของตนเอง

รูปแบบการพัฒนาตนเองที่บุคลากรเป็นผู้ดำเนินการเอง ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุบลรัตน์ จันทร์เมือง (2555) ที่พบว่า การพัฒนาตนเองของบุคลากรส่วนใหญ่ ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 49.30 รองลงมา คือการศึกษาจากตำรา ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ร้อยละ 26.70 และการสอนงานโดยผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นๆ ร้อยละ 9.30

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน เป็นการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งบุคลากรสามารถพูดคุย ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ตลอดเวลา สามารถทำได้ง่ายและสะดวก

2. สภาพปัญหาของบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมา

ปัญหาการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนที่ผ่านมา ผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่าปัญหาในลำดับต้นๆ คือ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต่างจากหัวหน้างานที่เห็นว่าปัญหาในการพัฒนาบุคลากรในลำดับต้นๆ คือ มีภาระงานมากไม่สามารถปลีกตัวจากงานประจำได้ การที่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร นั้นอาจเนื่องมาจาก การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์

ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาบุคลากรโรงพยาบาลส่วนใหญ่ จะเป็นการติดบอร์ดประกาศ และเวียนแจ้งหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาจัดสรรบุคลากรเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ ซึ่งหากหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน่วยงานก็จะเก็บเรื่องไว้ไม่ได้แจ้งให้บุคลากรในหน่วยงานทราบ ดังนั้นหัวหน้าหน่วยงานจึงมีส่วนสำคัญมากในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่ง ดร.พรชัย เจตมานัน (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหรือการฝึกอบรมบุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ และให้การสนับสนุนจากบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถ้าหัวหน้าไม่ให้ความร่วมมือและไม่ให้การสนับสนุนและก็จะอาจจะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหรือฝึกอบรมบุคลากรได้

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงาน บุคลากรสายสนับสนุนเห็นว่าปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นว่ามีความยากที่สุด คือ ด้านการป้องกันความเสี่ยงจากการทำงาน ทั้งๆ ที่โรงพยาบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยงมาเป็นลำดับต้นๆ มีคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ค้นหา เฝ้าระวังและติดตามความเสี่ยงทุกประเภทที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล มีการกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานค้นหา ทบทวน และวิเคราะห์ความเสี่ยงในหน่วยงาน แต่การที่บุคลากรยังเห็นว่าปัญหาอยู่ องค์กรต้องเข้าไปค้นหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งจากเอกสารของกองวิศวกรรมการแพทย์ (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความเสี่ยง มีอยู่ 2 ส่วนคือ (1) คนหรือผู้ปฏิบัติงาน ขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ จำใจทำ ถูกมอบหมายให้ทำโดยไม่เต็มใจ ประมาท เป็นต้น (2) สิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญ ถึงเราจะพัฒนาคนไปอย่างไร แต่ถ้า

ต้องกลับมาปฏิบัติงาน อยู่ในที่ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องดื่ม อากาศ แสงสว่าง ความร้อน ความสิ้นสละเทือน ความเย็น รังสี ก๊าซ ไอระเหยของสาร ฝุ่น ละออง เสียงดัง สารเคมี เชื้อโรคที่แพร่กระจาย สัตว์ต่างๆ อาจรวมไปถึงเพื่อนร่วมงาน ความจำเจซ้ำซากของงาน การเร่งรัดของงาน ค่าตอบแทน เวลาการทำงานที่ยาวนานไป เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานให้เกิดหรือประสบกับภัยอันตราย

3. รูปแบบในการพัฒนาศักยภาพที่จำเป็น และเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

บุคลากรสายสนับสนุนทั้งผู้ปฏิบัติงานและหัวหน้างานมีความเห็นตรงกันว่า รูปแบบในการพัฒนา ศักยภาพที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ การอบรม สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมาคือการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสังวาล เชื้อนคำ (2553) ที่พบว่าสภาพและความต้องการรับการพัฒนาของบุคลากรสายสนับสนุนการสอนของโรงเรียนวาริ เชียงใหม่อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ด้านการสัมมนา ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการหมุนเวียนงาน ด้านการมอบหมายงานที่ตรงตามความถนัดและด้านการเข้าร่วมปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบรมสัมมนาและประชุมวิชาการเป็นกระบวนการหลักของการพัฒนาบุคลากร ซึ่งหลายองค์กรมักจัดขึ้นเป็นประจำ เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร

4. ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความต้องการในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา แจ้รุ่งเรือง (2550) ที่ศึกษา

ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาตนเอง เรียงตามลำดับ คือ ด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่มากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆได้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วไปมากบุคลากรจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เพราะการที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ จะต้องมีการพัฒนาตนเอง ให้มีความรอบรู้เท่าทันผู้อื่น อีกทั้งความใฝ่รู้ใฝ่เรียนก็จะทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและประสบความสำเร็จในงานอาชีพได้

5. แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาส แสงอาวุธ และ พรนิภา จินดา. (2551). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี*. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- ชูชัย สมितिโกกร. (2550). *การสรรหาการคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาลักษณ์ พันธุ์วัฒน์. (2553). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี*. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชัย เจดามาน. (2556). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2557 จาก <http://www.oknation.net/blog/jedaman/2013/03/29/entry-1>.
- รุ่งนภา แจ่มรุ่งเรือง. (2550). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง*. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สังวาล เขื่อนคำ. (2553). *การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนการสอนของโรงเรียนวาริชียงใหม่*. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุริยา มนต์รักดิ์. (2550). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้อบังคับคุรุสภา 2548 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2551). *Strategic Human Resource Development*. กรุงเทพฯ : เอช อาร์เซ็นเตอร์.
- อุบลรัตน์ จันทร์เมือง. (2555). *การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพวังสะพุง*. รายงานการศึกษานิเทศศาสตร์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.
- Ivey, Starla Lynn. (2002). *Workplace Competencies (SCANS) of Job as reported by human resource personnel*. Ed.D, University of Missouri - Columbia.
- Lindner, James R. (2001). *Competency Assessment and Human Resources Management Of Extension County Chairs*. Texas A&M University.

คำแนะนํา

การเตรียมต้นฉบับ

เมื่อลงพิมพ์วารสาร วพบ.พะเยา

อารสาร การศึกษา การพยาบาลและการสาธารณสุข ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา เป็นเอกสารวิชาการที่ได้มาตรฐานสากล ออกเป็นราย 4 เดือน (ปีละ 3 ฉบับ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบรายงานวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์ (Review Article) สาขาการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา นิพนธ์ต้นฉบับของผลงานทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวที่ส่งมาเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ ในวารสารฉบับนี้ ต้องเป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยได้รับตีพิมพ์เผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน นิพนธ์ต้นฉบับแต่ละเรื่องจะได้รับการประเมินคุณภาพทางวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง

การเตรียมนิพนธ์ต้นฉบับ

ผลงานวิชาการ ทั้งรายงานวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์ (Review Article) ต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้นิพนธ์ทุกคน และสถานที่ทำงาน โดยใช้ภาษาไทย
3. บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นความเรียงย่อหน้าเดียว
4. ประกอบด้วยสาระสังเขปที่สำคัญและครบถ้วนมีความยาวไม่เกิน 200 คำและคำสำคัญ (Key words) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 3-5 คำ

5. รายงานการวิจัย (Research Article) ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล กิตติกรรมประกาศ (หากมี) และเอกสารอ้างอิง

6. บทความปริทัศน์ (Review Article) ประกอบด้วย บทนำ สาระปริทัศน์ในประเด็นต่างๆ วิจารณ์กิตติกรรมประกาศ (หากมี) และเอกสารอ้างอิง

7. การอ้างอิงในเนื้อความระบบนามปี และในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง ใช้ระบบของ APA ปี ค.ศ. 2011 รายละเอียดศึกษา จากหนังสือ Publication Manual of the American Psychological Association.

8. โปรดตรวจสอบ ต้นฉบับดูว่า ท่านได้เขียนหัวข้อต่างๆ และให้ข้อมูลครบถ้วน ใช้คำต่างๆ ถูกต้องตามพจนานุกรมไทย และอังกฤษ รวมทั้งคำศัพท์ทางวิชาการ และระบบการอ้างอิง ได้ถูกต้อง

9. ส่งต้นฉบับ เป็นเอกสาร จำนวน 4 ชุด พร้อมบันทึกเนื้อหาลงในแผ่น CD และกรอกแบบฟอร์มส่งต้นฉบับ ส่งไปยัง บรรณาธิการวารสารการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา

พะเยา เลขที่ 312 หมู่ 11 ตำบลบ้านต้อม อำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา 56000 หรือส่งเป็น E-Mail มาที่
journalphayao@gmail.com

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American
Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์
ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์

บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*.
(พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world (2nd ed.)*. Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Health.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่
(ฉบับที่), หน้า.

เผชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนี
ประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.).
*วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. หนังสือรวมเรื่อง (Book Review)

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ในชื่อบรรณาธิการ
(บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่
พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, หน้า). เมืองที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์

ประสม เนืองเฉลิม. (2549). *วิทยาศาสตร์พื้นฐาน:
การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
การบูรณาการ ความรู้พื้นฐานกับการจัดการ
เรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจาก
แหล่งเรียนรู้ป่าปู่ตา*. ใน ฉลาด จันทรสสมบัติ
(บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี
2548 – 2549 (หน้า 127 – 140)*. มหาสารคาม:
สารคาม-การพิมพ์-สารคามเปเปอร์

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). *Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance*. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives (2nd ed., pp. 63-79)*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง.
วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548).
ธนาคารหลักสูตร. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550,
จาก [http://db.onec.go.th/thaigifted/
lessonplan/index.php](http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php). Wollman, N. (1999,
November 12). *Influencing attitudes
and behaviors for social change*.
Retrieved July 6, 2005, from [http://www.
radpsynet.org/docs/wollmanattitude.html](http://www.radpsynet.org/docs/wollmanattitude.html)

การส่งต้นฉบับ

ต้นฉบับที่ส่งมารับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ต้องจัดพิมพ์ด้วยกระดาษ A4 โดยพิมพ์ หมายเลขหน้าทุกหน้า ให้ส่งต้นฉบับ จำนวน 4 ชุด พร้อม CD จำนวน 1 แผ่น ตามสถานที่ที่แนบท้ายหรือส่งตาม E-mail : journalphayao@gmail.com

บรรณาธิการวารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

312 หมู่ 11 ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง

จังหวัดพะเยา รหัสไปรษณีย์ 56000

ผลงานทางวิชาการทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้พิมพ์จะได้รับวารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา 1 ฉบับ อีกทั้งสิ่งพิมพ์ซ้ำ (Reprints) จำนวน 10 ชุด ในกรณีที่ผู้พิมพ์ต้องการวารสารพิมพ์ จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง

การบอกรับวารสาร

ผู้ประสงค์จะเป็นสมาชิกวารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา ต้องชำระค่าสมัครปีละ 300 บาท (3 ฉบับ) หากประสงค์จะซื้อปลีกเป็นรายฉบับ ราคาฉบับละ 100 บาท สมาชิกหรือผู้อ่านท่านใดประสงค์จะขอข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกองบรรณาธิการ ได้ดังนี้

กองบรรณาธิการวารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา

312 หมู่ 11 ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง

จังหวัดพะเยา รหัสไปรษณีย์ 56000

โทรศัพท์ 0-5443-1779 ต่อ 114, 135 โทรสาร 0-5443-1889

มือถือ 08-6728-5935 E-mail : journalphayao@gmail.com

